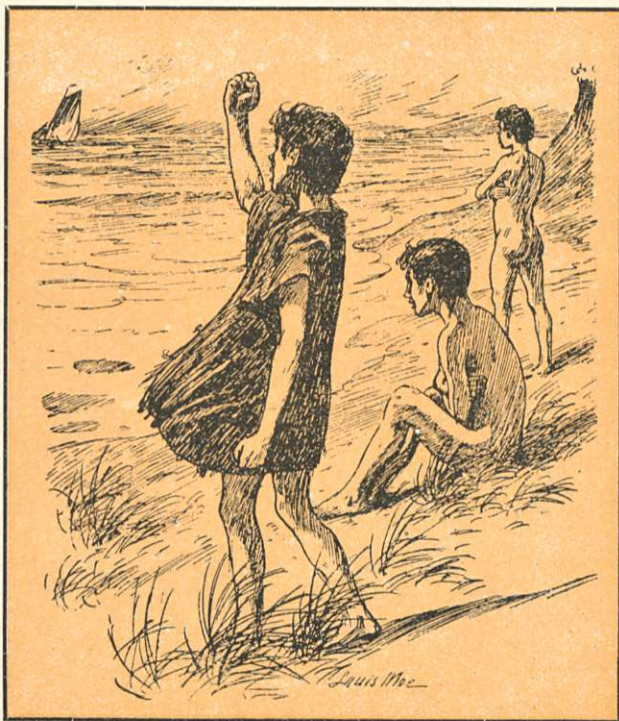
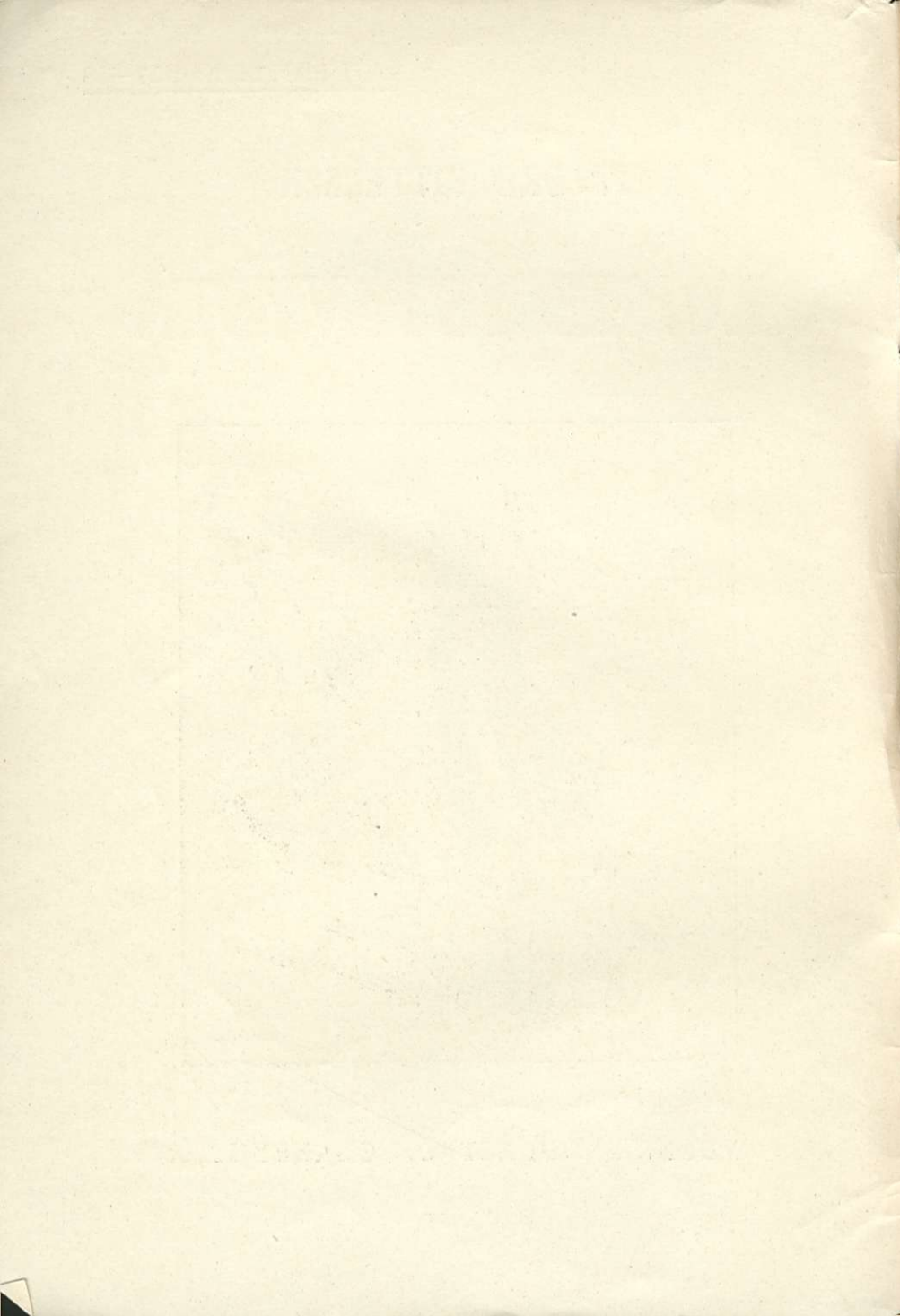

FREDRIK KITTELSEN

KOLME YSTÄVYSTÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

KOLME YSTÄVYSTÄ

KIRJOITTANUT

FREDRIK KITTELSEN

SUOMENNOS

PORVOOSSA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

KOLME YSTÄVYÄ

WERNER SÖDERSTRÖM
KIRJAPAINO

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA 1922

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINO

1. MAASSA ON HÄTÄ.

Ne tapaukset, joista nyt kerron, sattuiivat lähes sata vuotta sitten. 100 vuotta — se on pitkä ajanjakso.

Moni asia näytti silloin toisenlaiselta kuin nyt.

Ja vanhassa Norjassa oli ankara hätä. Tämä maa oli siihen aikaan yhdistettynä Tanskaan, ja Tanska kävi sotaa Englantia vastaan. Nälkää nähtiin kaupungeissa ja maalla. Monet söivät pettua, ja paljon oli niitäkin, jotka kuolivat nälkään.

Ne olivat surun aikoja. Leipää ja viljaa ei ollut lainkaan maassa. Ja pitkin rannikkoa ja ulkona merellä purjehtivat englantilaiset vallaten kaikki ne alukset, joilla rohkeat ja urhokkaat miehet yrittivät tuoda viljaa Tanskasta. Monet niistä, jotka joutuivat vihollisen käsiin, vietiin Göteborgiin, missä heitä kauan pidettiin vankeina, tai suorastaan yli meren Englantiin, missä he usein saivat virua vankeudessa vuoden toisensa jälkeen. Niihin aikoihin sai siten moni hyvin kovaa kokea.

— — — — —
Kaupungin poikakoulusta asteli kolme ystävästä, Ulrik Löve sekä Nils ja Henrik Hasle innokkaasti keskustellen, ja heidän vilkkaasti vaihtuvista ilmeistään ja hehkuvista poskistaan saattoi heti nähdä, että he juttelivat jostain mainiosta urotyöstä.

Niin, urotyö se todella olikin. Teko, joka oli omiaan syöttämään kaikkien nuorten mielet.

Sillä juuri edellisenä päivänä oli Ole Teuts, joka oli ollut tulossa Tanskasta mukanaan suuri viljalasti, suorittanut todella mainittavan työn. Hän oli ensin joutunut vihollisen käsiin, mutta oli sitten ihmeellisen sattuman ja suuren rohkeutensa avulla vallannut takaisin laivansa ja saapunut onnellisesti perille. Tosin oli tais-telu vaatinut kahden miehen hengen. Mutta nyt oli saatu taas runsaasti viljaa, joten sekä kaupunki että maaseutu voivat saada

siitä runsaan osansa. Saman päivän iltapuolella piti viljanjaon tapahtua.

»Niin, kelpaisipa tosiaan olla mukana sellaisella matkalla», sanoi Nils.

»Kyllä vain, mutta meidän on pakko koreasti hangata koulun penkkejä», sanoi Ulrik Löve harmistuneena. »Ja kun sitten kerran kasvamme suuriksi ja saamme tehdä mitä tahdomme, silloin on kaikki tämä nykyinen lopussa. Mutta jos olette samaa mieltä kuin minä, niin —»

»Niin?» kysyivät toiset jännittyneinä.

Ulrik Löve katsoi heihin hetkisen, mutta jatkoi sitten toiseen sävyyn: »Ei, nyt en sano mitään, — myöhemmin ehkä.»

Toiset yrittivät kuitenkin yhä kovasti urkkia häneltä, mitä hänellä oli mielessään, mutta samassa kiintyi heidän huomionsa kokonaan muuhun. Alhaalla pormestarin talon luona kuhisi väkeä, enimmäkseen maalaisia, ja siellä huudettiin ja kiljuttiin niin, ettei toinen toisensa ääntä erottanut.

Pojat olivat muutamassa silmänräpäyksessä keskellä väkijoukkoa ja saivat pian tietää syyn maalaisten närkästykseen. Viljanjako ei heidän mielestään ollut oikeudenmukaista; kaupunkilaisten oli nimittäin määrä saada enemmän kuin maalaisten, eivätkä nämä siihen taipuneet. Yhtä paljon oli kaikkien saatava, niin he vaativat, ja nyt he olivat kokoontuneet yhteen ajamaan tahonsa läpi. Pormestari tuli viimein ulos ja koetti rauhoittaa heitä; viljaa ei ollut niin runsaasti, että siitä olisi kaikille riittänyt yhtä paljon, arveli hän. Mutta maalaiset huusivat entistä kiukkuisemmin, ja kun silloin muudan porvariskaartin kapteeni yritti sapeli kourassa ajaa heitä tiehensä, syntyi siitä suorastaan raivokas meteli. Talonpojat puolestaan iskivät hurjina joka suuntaan, monet niistä miehistä, jotka hoitivat viljan jakelua, piestiin pahoin ja muutamia kiskottiin tukasta alas kohti rantaa. Raivostuneen talonpoikaisjoukon tarkoituksena näytti tosiaankin olevan heittää heidät mereen. Ei, tämä oli jo liikaa, — ajattelivat pojat kauhuissaan. Mutta sitten tuli onneksi apu viime silmänräpäyksessä — tosin sellaiselta taholta, jolta sitä kaikkein vähimmin odotettiin. Juuri kun porvariskaarti oli saatu kokoon ja oli tulossa ahdistettujen avuksi, kuului käheä huuto saaresta vuonon suulta:

»E n g l a n t i l a i s e t t u l e v a t!»

2. KUN KANUUNAT JYLISEVÄT.

Niin, englantilaiset sieltä nyt tosiaankin tulivat. Kaupunki hälyytettiin silmänräpäyksessä liikkeelle. Rannikkovartiosto koottiin kiiruusti, talonpojat unohtivat kokonaan äskeisen katkeruutensa, ja kaikki kerääntyivät avustamaan niin puolustuksessa kuin hyökkäyksessäkin. Kanuunoita oli kaksi, suurempi ja pienempi. Englantilaiset saisivat nyt kerrankin niin, että tuntuisi.

»Hei vain, nyt tulee tappelu!» huusi Nils ja heitti lakkinsa korkealle ilmaan.

»Älä sentään iloitse liian aikaisin, ennenkuin näet, tuleeko siitä mitään!» arveli Ulrik Löve. »Koko puuha voi kuivua kokoon ihan nenämme edessä.»

»Ei, usko pois, tällä kertaa englantilaiset tulevat!» huudahivat Nils ja Henning. Ja aivan oikein! Sataman suusta sisälle tuli nyt ensiksi se purjealus, jota englantilaiset ajoivat takaa, ja sen kintereillä nämä itse. He olivat vuonon suulla siirtyneet fregatista kahteen suureen soutuveneeseen ja yhteen purteen, joissa kaikkiaan oli yli 100 asetettua merisotilasta.

Takaa ajettu alus laski rantaan, ja sen miehistö liittyi kaupungin puolustajiin.

Englantilaisia oli jo sataman suulla olevista saarista tervehditty luotituiskulla, mutta vasta kun he todella tulivat sisälle satamaan, alkoi joka puolelta hurja ampuminen.

Pian oli käynnissä kiivas taistelu; pojat häärivät kaikkialla, missä ottelu oli tulisin. Ulrik Löve kantoi ammuksia toiseen tykeistä; hänen silmänsä salamoivat. Niin, nyt oli todella taistelua riittämiin! Paljon kaatui englantilaisia norjalaisten luodeista; mutta vihollisen luodeista ei osunut yksikään.

Nils ei innoissaan voinut olla vähäväliä huutamatta raikuvaa »hurraata». — Hurraa, hurraa!

Mutta lopulta kävi kai olo englantilaisille liian kuumaksi, he luopuivat yrityksestään saada ahdistamansa alus haltuunsa ja kääntyivät takaisin.

»Ne pakenevat! Eläköön, ne pakenevat!» huusi Ulrik Löve suunniltaan ilosta.

Mutta samassa kuvastui hänen kasvoillaan rajaton hämmästys. Englantilaiset olivat erehtyneet suunnasta ja soutivat nyt kapeaan lahteen sen sijaan että olisivat kääntyneet ulos merelle.

Nyt nousi riemu norjalaisten joukossa!

Tuo erehdys tulee heille kalliiksi, arveltiin, ja kaikki riensivät lahden suussa olevaan niemenkärkeen. Toisen kanuunoista kan-toivat he sinne mukanaan ja valmistautuivat sitten vastaan-ottamaan tulisin tervehdyksen englantilaiset, kun nämä tulisivat ulos umpiperästä.

Kauan ei kestänytään, ennenkuin he noloina pyrkivät takaisin.

He olivat tavanneet kuivan maan siellä, missä luulivat löytävänsä aavan meren. Nyt rätsivät kiväärit, ja kanuunaa alettiin ladata.

»Suuri taivas!» huusi äkkiä tykkimies. »Nyt olen unohtanut etulatingin. Onko kenelläkään mitään, jota voisi käyttää etulatin-kina? Pian! Pian!»

Mutta mitään sopivaa ei löytynyt.

Silloin Ulrik Löve keksi jotakin. Hän näki muutaman Säter-dalin-isännän seisoskelevan lähettyvillä hartaalla mielenkiinnolla seuraten taistelun menoa. Nopeasti syöksyi hän tämän luokse, ja ennenkuin talonpoika huomasi, mitä oli tapahtunut, oli hän jo sivaltanut hänen housuistaan pois leveän nahkatakamustan.

»Tässä on sinulle etulatinki, Mads Lie!» huusi Ulrik Löve.

»Sinäpä olet tosiaankin oikea leijona (Löve)!» huudahti tykkimies Mads.

Niin oli selviydytty pälkähästä ja kanuna jymähti. Monta euglantilaista kaasi se laukaus.

Vanhat ukotkin, raajarikot ja raihnaiset, seisoiivat rannalla ja ampua täräyttelivät musketeillaan.

Ulrik Löve taputti erästä heistä olalle: »Hyvä, hyvä, Salve Heie, sinun luotisi osuvat kyllä!»

»Niin, kyllä minä ainakin yhden kellistin, jos en kahta, vai liekö niitä ollut kolme tai ehkäpä neljä», vastasi Salve juhlallisesti.

Viimein kävi englantilaisille olo liian kuumaksi. He käyttivät sitä viekkautta, että nostivat aivot ylös antautumisen merkiksi, ja livahtivat sitten tiehensä, vaikkakin suurin tappiopin.

Mutta tätä taistelua ei kaupungissa koskaan unohdettu.

3. TAIVASTA JA MERTA.

Mitä useampia kertomuksia Ulrik Löve kuuli onnellisesti päättyneistä viljanhakumatkoista, sitä enemmän hänen mielensä kiihtyi. Hän uneksi joka yö tällaisesta mainetyöstä, ja juuri sellaista oli hän aikonut silloin koulusta tullessa ehdottaa tovereilleen, Nilsille ja Henningille, mutta oli sentään malttanut mielensä. Pojat olisivat varmaan silloin vain nauraneet hänelle.

Mutta nyt — eivätköhän viime päivien tapaukset olleet innostaneet heitäkin? Eivätkö he kaikki siinä kulkeneet mielessään salainen toive päästä mukaan uskaliaalle retkelle, saada itsekin osoittaa rohkeuttaan isänmaansa auttamisessa?

Muutamana päivänä, kun kauppias Lövellä juuri istuttiin päivällispöydässä, sanoi kauppias äkkiä veljelleen Hansille — Hannusedäksi nimitti tätä koko kaupunki — joka oli vanha sotilas ja joka koko tulisella sielullaan seurasi tapausten kulkua: »Oletko kuullut, että äskeisessä maakuntakokouksessa oli luettu kirjelmä, jossa kehoitettiin miehiä käymään hakemassa viljaa Jyllannista?»

»Niin, kyllähän se hyvä on, mutta tuskin meidän rohkeat miehemme siihen mitään kehoitusta tarvitsevat. He ovat kyllä huimapäitä ilmankin. Mutta parempi on, että viljantuojille on määrätty erikoinen palkinto. Sen he kyllä ansaitsevat», sanoi Hannusetä.

»Saako siitä palkinnon, oikein palkinnon, setä?» pääsi Ulrikilta.

Hannusetä nauroi ja taputti häntä päähän:

»Saa kyllä, mutta ne eivät ole sellaisia pojanviikareita varten kuin sinä; semmoiset saavat pysyä kauniisti kotona!»

»Voi tulla vielä sellainenkin päivä, setä, jolloin kyllä tarvitsette pojanviikareitakin.»

»Hiljaa! Lasten on oltava vaiti ruokapöydässä!» sanoi isä, kauppias Löve, lyhyesti ja käänsi keskustelun toisaalle alkaen puhua vaimonsa kanssa päivän tapahtumista.

Mutta Ulrikin päässä kiersi yksi ainoa ajatus: »Nyt saa siitä palkinnonkin, nyt pyydetään jokaista auttamaan isänmaata.»

Nyt Ulrik Löve ei enää viivytellyt; hän puhui aikeestaan tovereilleen. Aluksi nämä hieman hämmästyivät hänen suurenmaisia suunnitelmiaan; mutta kauan ei kestänyt, ennenkuin hän

oli saanut esitetyiksi ne heille niin houkuttelevina, että he katsoivat asiaa samoin silmin kuin hänkin. Ja suunnitelma laadittiin, päätös tehtiin.

Poikien suunnitelma ei tarkoittanut sen vähempää kuin viljan noutamista Tanskasta. He olivat keränneet kokoon kaikki säästörahansa ja uskoivat kyllä niillä saavansa monta säkkiä ruista, kunhan vain pääsisivät kahdenkesken puheisiin kunnan tanskalaisen kanssa.

He eivät aikoneet ilmoittaa kenellekään uskaliaasta paostaan.

Mutta kaikki he uneksuivat siitä suuresta kunniaista, jota he saavuttaisivat palatessaan tuomisineen.

Varhain eräänä aamuna he hiipivät tichensä. Henningin ja Nilsin oli täytyntä laskeutua alas akkunan kautta. Laukuissaan heillä oli runsaasti ruokaa.

Tullessaan alas laiturille eivät he nähneet yhtään ihmistä. Kaikkialla oli autiota ja hiljaista. Valmistellessaan venettä lähtökuntoon he kyllä tunsivat itsensä hiukan alakuloisiksi, mutta jokainen koetti siitä huolimatta innostuttaa toisia, ja niin työnsivät he veneen vesille.

Ulos merelle he soutivat, kaikkien saarten ja luotojen ohi aavalle ulapalle, missä aallot alkoivat heitellä pientä venettä sinne tänne.

Pojat eivät lähtiessään olleet huomanneet, että aamu ennusti päiväksi rumaa ilmaa. Raskaat pilvet keräytyivät yhteen, meri aaltoili ja kävi uhkaavan tummaksi.

Lopulta, kun he jo olivat kaukana, kaukana merellä, puhkesi todellinen myrsky. Nils ja Henning hätäytyivät, kun korkeat aallot rajusti paiskelivat venettä. Kerran näytti jo aivan siltä, että se keikahtaisi kumoon. Silloin Nils ja Henning vaativat, että oli palattava takaisin. Heidän sankarirohkeutensa petti. Mutta Ulrik Löve halusi eteenpäin. Siinä syntyi todellinen kamppailu, jossa kumpikin puoli koetti saada tahtonsa läpi; mutta vaikka vastustajia oli kaksi, ei Ulrik tahtonut taipua. Samassa puhkesi ukkosilma; salamoita, jylinää — ja ympärillä myrskyävä meri! — Nyt kalpeni Ulrik Lövekin.

Vähän myöhemmin näemme veneen huimasti kiitävän takaisin kohti kotia.

Mutta siitä tuli surullipen paluumatka.

Rantaan he kyllä pääsivät, mutta juuri kun heidän piti ohjata vene vuonon suusta sisään, löi hyökyaalto yli veneen, niin että se seuraavassa silmänräpäyksessä paiskautui vasten rantakalliota, ja aallokko murskasi sen heti pirstoiksi.

Pojat joutuivat tietysti veteen, mutta kuin ihmeen kautta ei kukaan heistä menettänyt tajuntaansa, ja kaikki he pääsivät ylös kalliolle.

Vilusta täristen he kyyristyivät toistensa viereen. Henning alkoi itkeä.

»Kunpa en olisi koskaan tehnyt tätä», nyyhki hän.

»Ei, hullusti kävi», mutisi Ulrik Löve.

Mutta Nils kuiskasi: »Päästäisiinpä vain kotiin!»

Aika kului hitaasti, tunti toisensa jälkeen meni poikien värjöttäessä kalliolla; mutta vihdoin Henning hyppäsi pystyyn: »Tuolla — katsokaa!»

Kaikki katsoivat he sinnepäin ja näkivät veneen jonkun matkan päässä.

»Hoi! Hohoi! Auttaka!»

4. LAIVAN VALTAUS.

Tämä matka ei tuottanut kolmelle ystävykselle kunniaa ja kiitosta. He saivat jokainen kotiaarestia, ja heille pidettiin pitkiä nuhdesaarnoja. Eivätkö he ymmärtäneet, että heidän vanhemmillaan jo ilmankin oli tarpeeksi huolia; pitikö heidän vielä panna kivi kuorman päälle? Mitä he ajattelivat ryhtyessään niin päätömään puuhaan? Entä jos englantilaiset nyt olisivat saaneet heidät käsiinsä?

»Hei! Sepä vasta olisikin ollut komeaa!» pääsi Ulrikilta.

Mutta silloin hänen isänsä, kauppias Löve, kävi hyvin vakavaksi.

»Vai niin, poikaseni, vai luulet sinä, että se olisi niin hauskaa! Ei, ei, minä pelkään, että siitä tulisi jotain aivan toista. Vierasten ihmisten luona ei koskaan pääse makaamaan höyhenpatjoille; siellä on kyllä aivan toisenlainen komento! Täällä sinä valitat saavasi liikaa selkääsi — kymmenesti pahemmin saisit sitä siellä, mutta — hm — ehkäpä se tekisikin sinulle hyvää, sillä omapäinen viikari sinä olet.»

»Mutta, isä rakas, kun maa on vaarassa —»

»Maa vaarassa! Olkoon vain, mutta tämä maa selviää kyllä ilman tuollaisten pikkupoikain apua.»

Samaan tapaan kohdeltiin heitä koulussakin. Ainoa opettaja, joka tuntui heitä ymmärtävän, oli vanha maisteri Porsing. Hän katsoi heitä pitkään, ja hänen silmissään oli ihmeellinen loiste, kun hän kuuli heidän kertovan seikkailustaan: »Niin, niin, pojat, minä ymmärrän teitä niin hyvin, mutta ei sellainen sittenkään käy, — ei, sellaista ette toiste saa yrittää. Ajatellaanpa vaikka, että olisitte päässeet Tanskaankin, niin ette olisi saaneet sieltä kotiin kappakaan viljaa.»

»Olihan meillä rahaa, herra maisteri!»

»Rahaa — tanskalaiselle eivät teidän rahanne olisi riittäneet. Tiedätkö, mitä tynnyri rukiita nyt maksaa? Yli sata kirkasta hopeataalaria, pojat! Se on koko joukon enemmän kuin mitä teidän säästölippaassanne oli!»

Maisteri Porsing saikin pojat käsittämään, miten mahdollon sellainen Tanskan-matka todella oli. Sellaiselle retkelle tarvittiin voimakkaita miehiä, ja monien muiden piti vielä olla mukana auttamassa rahallaan. »Mutta, pojat», lopetti Porsing, »te kasvatte. Tulee vielä sekin päivä, jolloin isänmaa tarvitsee teitä. Kasvakaa voimassa ja kasvakaa totuudessa! Ja Jumala olkoon teidän kanssanne!»

Näitä sanoja eivät ystävykset koskaan unohtaneet. He kunnioittivat tämän jälkeen entistä enemmän hyvää maisteriaan, ja Ulrik Löve oli valmis — jos niin tarvittiin — menemään vaikka tuleen hänen puolestaan.

Eräänä päivänä oli koko kaupunki taas liikkeellä. Oli levinnyt huhu, että muudan suuri englantilainen laiva, joka oli ollut vehnälastissa matkalla Lontooseen, oli myrskyssä ajautunut erääseen ulkosatamaan.

Huhu levisi nopeasti yli koko tienoon, ja pian oli suuri joukko miehiä keräytynyt neuvottelemaan asiasta.

Jokaisen kodissa nähtiin nälkää. Vaimot ja lapset eivät olleet päiväkausiin saaneet leipää. Mitä oli tehtävä? Oli suorastaan sietämätöntä kuulla, että aivan lähellä oli täydessä lastissa oleva viljalaiva.

Lopulta eivät he enää kyenneet hillitsemään itseään. Useaan sataan mieheen nouseva joukko riensi kaupungista, valtasi laivan ja hinasi sen kaupungin satamaan.

Monen kasvot loistivat, kun he näkivät tuon suuren viljalastin. Nyt voi ehkä hieman kylvääkin — nyt tuli ehkä paremmat ajat.

Tosin siellä oli paljon sellaisiakin, jotka eivät oikein voineet hyväksyä laivan valtaamista — olihan se luvaton teko; mutta se oli sittenkin ainoa pelastuskeino, ainoa apu niille, jotka nälkäisinä odottivat kotona.

Viljaa jaettiin nyt yli 1500 tynnyriä.

Niin, niinä päivinä oli kaupungissa ankara touhu, ja noille kolmelle ystävykselle ne olivat kuin juhlapäiviä.

5. KOSTO KAVALTAJILLE!

Ulrik Lövestä ei kuitenkaan tuntunut erikoisen hauskalta kuljeskella kaupungilla aivan toimettona, sillä välin kuin saapui tietoja yhä uusista sankariteoista ja uljaista Tanskan-matkoista. Kerrottiinpa myös, että pieni joukko kalastajia oli äskettäin houkuttellut englantilaisen venekunnan satimeen ja vanginnut jokaisen.

Oli sietämätöntä, ettei jo ollut kyllin vanha olemaan mukana, kun mieli kuitenkin niin kovasti mukaan paloi. Täällä sai kulkea pikkupoikain kirjoissa eikä ollut kenenkään silmissä puolenkaan killingin arvoinen; ja jos joskus yritti sanoa ajatuksensa jostakin asiasta, sai heti kuulla: »Lasten on pidettävä suunsa kiinni!» Se oli kurjaa! Varmaankin olisi maassa näyttänyt moni seikka toiselta, jos olisi hiukan kuultu myöskin »pikkupoikain» mieltä.

Mutta kuvittelemasta ja tuulentupia rakentamasta ei kukaan voinut estää. Ja sitä pojat tekivätkin riittämiin asti. He unelmoivat päivin ja öin. Unelmoivat niin, että koulutyö unohtui. Ja siitä tietysti taas sai kuulla kunniansa sekä kotona että koulussa.

»Minusta tämä tosiaan tuntuu halpamaiselta», sanoi Ulrik harmistuneena Henningille ja Nilsille. »Ja minusta kun olisi varmasti tullut maailmassa jotakin aivan toista. Vai ettekö usko?»

»Mitä sinä oikeastaan tarkoitat?» kysyi Nils varovasti. Hän ei sentään heti tahtonut tunnustaa Ulrikia heitä toisia paremmaksi.

»Mitäkö tarkoitan! Niin, saisinpa vain itse määrätä, niin kyllä kuulisitte urotöistä! Ajatelkaahan: saada seisoa täysin asetetun kaapparilaivan keulassa, se olisi jotain se, ja missä vain englantilainen uskaltaisi pistää nokkansa esille, siellä se saisi päihinsä niin, että kyllä tietäisi. Silloin meitä ei varmastikaan enää sanottaisi pikkupojiksi — ettekö usko?»

»Niin, ei meitä kyllä nyt minkään arvoisina pidetä, se on tosi», myönsi Nilskin. »Ei, mutta olisipa tosiaankin komeaa päästä mukaan jollekin oikealle retkelle.»

»Minä taas luulen, että meidän täällä kotona nyt on kaikkein paras», sanoi Henning; hän oli kaikista nuorin, mutta ei silti yleensä tahtonut olla toisia huonompi.

»Niin, sinulta puuttuukin kunnianhimoa», väitti Ulrik Löve. »Mutta jos tulette mukaan, niin tutkimme joka tapauksessa kaupungin ympäristön. Olisipa kumma, jollemme löytäisi jotakin. Ajatelkaahan, jos löytäisimme englantilaisen laivan, joka on piiloittanut tänne saaristoon. Tätähän ei kukaan sentään voi meiltä kieltää.»

Nils ja Henning, yhtyivät heti tuumaan. Ja seuraavana ilta-päivänä, heti koulun päätyttyä, lähtivät nuo kolme ystävästä ulos kaupungista suunnaten kulkunsa pitkin meren rantaa. He tutkivat tarkoin jokaisen lahdenpoukaman ja kallionkolon, vieläpä kaikki tuntemansa luolatkin, sillä olisivathan englantilaiset hyvin voineet piiloittaa niihinkin jotain. Tämä seutu oli muuten sangen muistorikasta. Eräässä rantaluolassa oli Olavi pyhä aikoinaan ollut kätkössä miehineen, kun heitä ajettiin takaa, ja kerran oli Kristian IV täällä etsinyt suojaa kovassa myrskyssä.

Mutta he kulkivat turhaan. Ei mitään huomattavaa tai epäilyttävää näkynyt, kaikkein vähimmin englantilaisia.

Ulrik Löve harmitteli jo retken epäonnistumista, ja Nils ehdotti, että kääntyttäisiin kotiin.

Silloin he kaikki huomasiivat purjejahdin, joka oli jonkun matkan päässä heistä muutamain suurten kivien suojassa.

Ulrik huudahti innostuneena.

»Mutta sehän on vain jahti», sanoi Henning.

»Niin, mutta ettekö näe?»

»Mitä sitten?»

»Sehän on Skorvön veljesten, vakoojien, kavaltajien, vene. Minä tunnen sen hyvin.» Ulrikin silmät olivat alkaneet kummasti palaa. »Niin, pojat, nyt meillä on urkkijoiden vene, noiden kavaltajien, jotka pettävät meidät norjalaiset englantilaisille. Nyt tästä tulee hauska juttu!»

»Mitä sinä aiot?» kysyivät toiset kummissaan.

»Mitä — kostaa kavaltajille kai!» huusi Ulrik ja hyökkäsi eteenpäin.

6. KOHTI TUNTEMATTOMIA KOHTALOITA.

Ulrik Löve riensi alas tunturin rinnettä. Toiset seurasivat häntä kummastellen.

He lähestyivät jahtia ja huomasivat sen tyhjäksi. Ei ketään ollut purressa eikä sen lähettyvilläkään. Skorvön veljekset, jotka sen omistivat, olivat varmaankin menneet asioilleen kaupunkiin.

Ulrik Löve kapusi kannelle, heilutti lakkiaan ja huusi: »Eläköön, tästä tulee kuin tuleekin hauska juttu, pojat!»

»Mitä sinä nyt aiot?» kysyi Nils.

»Purjehtia tällä kaupunkiin.»

»Oletko sinä hullu! Entä jos he tulevat?»

»Joudutaan me vain! Olen kuullut itsensä pormestarin sanovan, että se tekisi hyvän työn, joka heiltä saisi siepattua tämän jahdin. Hyi! Hehän ovat vihollisen palveluksessa!»

Henning ja Nils eivät olleet aivan yhtä innokkaita; he hidastelivat aluksi, mutta kun Ulrik ei tahtonut luopua aikeestaan, alkoivat he autella häntä panemaan venettä purjehduskuntoon. Jos Ulrik onnistuisi hankkeessaan, ei hän sentään saisi riistää itselleen koko kunniaa.

Mutta kun he parhailtaan olivat nostamassa purjetta, sai eräs ääni heidät äkkiä katsomaan maalle päin. Rinnettä alas riensivät siellä Skorvön veljekset huimaa vauhtia; näytti kuin olisi joku ajanut heitä takaa.

»Joutukaa — pian!» huusi Henning ja aikoi hypätä maihin, mutta Ulrik älysi heti, että tämä oli juoksemista suoraa päätä leijonan kitaan. Ei, maalle heidän ei ollut syytä yrittääkään. Silmänräpäyksessä oli hän työntänyt toiset eturuumaan ja ryömi itse perästä, — sitten makasivat kaikki hiiren hiljaa.

Samassa kuului jo kopinaa kannelta, ja raaka ääni kuului mutisevan: »Täällä on käynyt ihmisiä!»

Sitten kuului joukko käsittämättömiä huutoja, he kuulivat, miten kiinnikeköydet katkaistiin ja jahti työnnettiin ulos karikon lomitse selvään veteen.

»Saivatpahan taas nähdä, että niistä selvisimme — senkin kaistapäät!» kuului kannelta. »Mutta kas — tuolla ne näkyvät työntävän venettä vesille!» huudahti toinen ääni. »Tässä taitaakin tulla vakavat paikat!»

Pojat kyyröttivät kalpeina piilossaan ja kuuntelivat.

»Nyt ne lähtevät purjehtimaan», kuiskasi Henning. — »Nyt me emme pääsekään kotiin.»

Ulrik ei sanonut mitään. Hänen katseensa oli synkkä. Sitten hän varovasti yritti kohottaa päätään luukun reunan yli ja näki, että Skorvön veljekset nostivat purjeita sillä välin kuin joukko kalastajia rannalla työnsi venettään vesille. Skorvön veljekset käänsivät keulan suoraan ulos merelle. »Nyt me tosiaan olemme joutuneet seikkailuun», ajatteli Ulrik Löve. Tässä taisi ollakin enemmän seikkailua kuin hän oli toivonut.

Hän aikoi juuri vetää päänsä taas piiloon, kun toinen skorvöläinen keksi hänet. Ja ennenkuin pojat älysivätkään, mitä oikein oli tapahtunut, seisoivat he kaikki kannella julmistuneiden miesten edessä.

»Mitä teillä täällä on tekemistä?» mylvivät he.

»Me — me —»

»Te aioitte nuuskia täällä! Kyllä minä teitä nuuskitan, siitä saatte olla varmat!» Mies oli aivan raivoissaan ja löi Ulrikia köydenpäällä.

Mutta sitä ei Ulrik Löve enää voinut sietää. Kirkaisten hän iski kiinni mieheen, mutta luja käsi pysäytti hänet. »Vai niin — sinäpä näytätkin olevan korea rakkari!»

»Laskekaa meidät maihin! Laskekaa meidät heti maihin!» huusi Ulrik ja katsoi miestä silmiin.

»Vai se sinulle olisi mieleen! Ei, nyt te saattekin maistaa jotain muuta, senkin kaupungin rakit. Nyt pääsette sellaiselle purjehdusmatkalle, että kyllä muistatte!»

Ja lyönnein ja potkuin ajettiin pojat takaisin ruumaan, ja kansi pantiin päälle.

Niin kiidettiin täysin purjein päin! taivaanrantaan — kohti tuntemattomia kohtaloita.

7. »KURJA ENGLANTILAISYSTÄVÄ!»

Jahti alkoi ankarasti keinua, ja pojat ymmärsivät, että nyt oltiin aavalla merellä.

Aallot löivät yli kannen; usein solisi kylmä vesisuihku sisään luukun raoistakin. Henning nyyhki tuskaisasti. Toistenkin rohkeus oli pettämäisillään, mutta Ulrik Löve yritti kuitenkin pitää mieliä virkeinä.

»Eiväthän he sentään voi meitä hukuttaa! Odottakaahan vain, kalastajat saavuttavat heidät kyllä, ja silloin saavat he köniinsä, siitä saatte olla varmat!» koetti hän puhella.

Henning ei jaksanut sitä uskoa, mutta Ulrik puolestaan ei päässyt siitä ajatuksestaan, että kaikki vielä päättyisi hyvin — kunnialla palaisivat he kotia, palaisivatpa varmastikin.

Mutta kun monta loppumattoman hidasta tuntia näin oli kulunut, kuului äkkiä kannelta huutoja, jotka saivat heidät henkeä pidättäen kuuntelemaan.

»He luopuvat! Huraa! Eivätpä jaksaneet kauemmin! Siitpä selvittiin taas komeasti!»

Pojat ymmärsivät heti, mitä tämä merkitsi.

Kalastajat olivat luopuneet takaa-ajosta, ja nyt olivat nuo kolme toverusta kokonaan Skorvön veljesten armoilla.

Toinen heistä tuli luukun luo ja huusi nauraen: »Niin, niin pikkupojat, nyt ette saakaan nähdä mammaanne pitkiin aikoihin!»

»Avaa, senkin roisto!» huusi Ulrik.

»Hoo! Ei, pojat, kyllä te nyt saatte tuntea, mitä merkitsee nenänsä pistäminen muiden ihmisten asioihin.»

»Senkin kurja englantilaisystävä!» huusi Ulrik Löve; mutta tuskin oli hän tämän sanonut, kun luukku kirposi auki ja Ulrik tempaistiin kannelle. Mies oli siepannut käsiinsä paksun touvin ja iski sillä kaikin voimin poikaa selkään. Ulrik ei päästänyt ääntäkään. Nils ja Henning koettivat päästä hänen avukseen; mutta samassa tartuttiin heihinkin kiinni ja he vaipuivat kannelle ankaroiden iskujen sattuessa heidän selkäänsä. Mutta Ulrik katsoi vain julmistunein silmin miehiin; eivät kovimmatkaan iskut saaneet häntä päästämään ääntäkään.

»Nytpä luulisin, ettet enää sitä sano, senkin rakki!» sanoi mies ja paiskasi hänet ja toiset pojat alas ruumaan. Ja siellä he taas makasivat, tuossa pimeässä, ahtaassa, pahalta haisevassa kopissa, tuntien ryömiessä hitaasti eteenpäin, ja ensi kerran elämässään nuo kolme ystävästä saivat nyt kokea todellisen nälän tuskia.

8. VIERASTA MAATA.

Kun he heräsivät pitkästä, raskaasta unesta, huomasivat he, että jahti seisoi aivan paikoillaan. Vähän ajan kuluttua avattiin luukku, ja toinen miehistä käski heidän tulla ylös.

Oltiin rannassa.

»No penikat, ulos ryysyistä!»

He eivät ymmärtäneet tarkoitusta.

»Vaatteet pois! Ne ovat aivan liian hyvät teille.»

Pojat vastustelivat ensin; mutta mitä se auttoi? Eivät lan-
kaakaan he saaneet jättää verhokseen. Ulrik sai sentään ylleen sä-
kin, joka oli niin rikkinäinen, ettei hänen ollut kovinkaan vaikeata
saada siitä päätään ja käsivarsiaan esille.

»Ja nyt maihin — ja sukkelaan!»

Ulrik Löve silmäili raivostuneena skorvöläisiä. »Oh, kyllä
tämä vielä kostetaan, saattepa nähdä!» uhkasi hän harmista puuskuen.

Mutta heidät potkaistiin maihin, ja jahti lähti purjehtimaan pois.

Nilsistä tuntui kuitenkin, että miehet naureskelivät ilkeästi,
kun vene erkani rannasta, mutta mitähän he sillä tarkoittivat? —
Saattoivathan he nyt juosta kotiin.

Juosta kotiin?

Hän katseli ympärilleen. Mutta mitä ihmettä tämä oli!

Tuntureita ei täällä ollut, vain hiekkaa, kokonaisia hiekka-
kumpuja. Peninkulmaisia tasankoja, joilla ei näkynyt ruohonkortta,
ei taloja, ei elonmerkkiäkään. Mitä tämä oli? Oliko tämä Norjaa?

Ulrik ja Henning näyttivät myöskin huomanneen seudun
erikoisuuden. He katsoivat ihmetellen toisiaan. »Tämähän on
kummallisen näköistä. Täällä emme ole koskaan ennen olleet.»

Ulrik katseli merelle poistuvan jahdin jälkeen, hän heristi
vielä kerran miehille nyrkkiään ja sanoi sitten: »Niin, nyt meidän
on livistettävä kotia niin pian kuin pääsemme.»

Mutta silloin Nilsin sisällä ikäänkuin jotakin ratkesi, ja hän
sanoi pelokkaana: »Ei tämä ole meidän puolta.»

»Ei, täällä on niin vierasta», kuiskasi Henning. Hän oli kalpean
ja kurjan näköinen.

Ulrik katseli taas ympärilleen. Hänen silmänsä kävivät
yhä suuremmiksi, ja hän suorastaan huusi: »Herra Jumala! Ne
ovat varmasti tuoneet meidät Tanskaan. Eikö tämä ole Tanskaa
— hiekkaa, hiekkaa — ei, kuinka pääsemme kotiin?»

»Luuletko sinä tosiaankin, että tämä on Tanskaa?» kysyivät
Nils ja Henning tuskaisesti, ja kun heillekin selveni, että asia var-
maankin oli niin kuin Ulrik oli sanonut, vaipuivat he maahan
keltaiselle rantahietikolle ja nyyhkyivät niin, että sydän tuntui
halkeavan.

Tämä ei tosiaankaan ollut erikoisen houkutteleva seikkailu. Mitä ajattelivat isä — äiti?

Kuinka pääsisivät he kotia?

Ulrik oli maannut hetkisen mietiskellen. Sitten hän äkkiä virkkoi toisille: »Meidän täytyy lähteä liikkeelle. Me tapaamme kyllä pian jonkun talon, ja sitten on meidän koettava saada käsiimme joku kotipuolen kalastaja, joka on täällä viljaa hakemassa — hän ottaa meidät varmasti mukaansa kotiin. Älkää itkekö! Kyllä me kotiin pääsemme, Henning! Ole vain rohkea! Tulkaahan nyt! Löydämme kyllä pian ihmisiä, jotka antavat meille ruokaa ja vaatteita.»

Ja pian näemmekin nuo kolme ystävästä väsyneinä, laahaavin askelin kulkemassa yli hiekkakumpujen vieraassa maassa kaukana, kaukana kodista ja omaisista.

9. HUKASSA.

Erikoisen ilahduttava ei tosiaankaan ollut se näky, jonka nuo kolme ystävästä olisivat katsojalle suoneet. Ilkialastomina, sellaisina kuin Herra oli heidät luonut, kahlasivat he pehmeässä hiekassa; ainoastaan Ulrikilla oli paljaan ruumiinsa verhona se resuinen säkki, jonka roistot olivat hänelle antaneet.

Kuinka väsyttävää olikaan ponnistella hiekan läpi! Sellaista he eivät koskaan ennen olleet kokeneet, tällaisia hiekkakumpujahan ei ollut Norjassa. Siellä oli totuttu astelemaan lujalla maankamaralla.

Mutta sitten loppuikin hietikko ja pojat näkivät edessään suunnattoman, peninkulmaisen nummen, jonka tasaisen autiuden vain siellä keskeyttivät pienet, pyöreät mättäät. Kaukana taivaanrannalla kohosi mataloita, ruskealta paistavia mäkiä. Taloa ei näkynyt missään, eivätkä he myöskään voineet erottaa min-käänlaista tietä tai polkua.

»Armas!» huudahti Ulrik. »Eikö tässä kummallisessa maassa sitten asu yhtään ihmistä?»

»Eipä tosiaankaan siltä näytä», sanoi Henning. »Mutta luuletko vielä nytkin, että tämä on Tanskaa? Eivätköhän nuo miehet ennemminkin liene vieneet meitä johonkin autioon saareen? Niin minä uskon!»

»Se olisi kamalaa!» huudahti nyt myöskin Nils. »Meidänhän on pakko kuolla nälkään, sillä täällä ei näytä olevan eläimiä eikä marjoja tai hedelmiä. Meidän on käynyt huonommin kuin Robinsonin. Eihän täällä ole edes huolaakaan, jossa voisimme asua —».

»Mitä te puhutte joutavia!» keskeytti Ulrik. »Tietysti tämä on Tanskaa! Olenhan itse kuullut kalastajien kotona puhuvan rantahietikoista ja soista ja kanervanummista, ja sellaiseen seutuunhan me juuri olemme tulleet!»

»Mutta kyllä tämä sitten on omituinen maa!» sanoi Nils. »Eihän täällä ole mitään tunturin tapaistakaan. No, se nyt vielä menettelisi, mutta kun ei täällä ole talojakaan — —»

»Kyllä me taloja tapaamme», keskeytti Ulrik taas, »kunhan vain kuljemme eteenpäin emmekä menetä rohkeuttamme jo puoli-tiessä.»

Mutta oli sittenkin jotain hänen äänessään, joka ilmaisi, ettei hänenkään rohkeutensa enää ollut kovin suuri.

Ilta alkoi pimetä, ja nuo kolme ystäväämme olivat kovasti nälissään — ja taisipa heitä aikalailla paellakin. No, olihan pukukin aika kevyt ja ilmava!

Ulrik pysähtyi ja katseli ympärilleen joka suuntaan. Seuraavassa silmänräpäyksessä hän jo ilosta huudahti:

»Tuolla on rakennus! Eläköön!»

»Missä?» kysyivät toiset yhteen ääneen.

»Tuolla ylhäällä!» vastasi Ulrik ja viittasi taaksepäin, hiukan vasempaan siitä suunnasta, mistä he olivat tulleet. »Ettekö näe savun nousevan piipusta?»

Kyllä, nyt he todella kaikki näkivät ohuen, harmaan savunpatsaan, joka kohosi ilmaan tuolla kaukana. He hyppivät sulasta ilosta.

Väsyneitä ja nälkäisiä he olivat, ja tie oli pitkä, mutta toivo päästä katon alle ja saada jotakin syödäkseen ja jotakin alastomuutensa verhoksi antoi heille uusia voimia, ja rohkein mielin he taivalsivat kohti houkuttelevaa savua.

»Kunpa olisimme nähneet tuon savun vähän aikaisemmin», huomautti Henning, »niin olisimme säästyneet tekemästä tätä pitkää kierrosta.»

»Niinpä niin — mutta nyt ei auta mukista», sanoi Ulrik, »nyt täytyy vain painaa päälle!»

»Mutta minä en j a k s a kohta enää», sanoi Henning. »Jalat

eivät enää kannata, ja minä palelen kuin koira. Ja sitten on minulla vielä niin nälkä, että suolet mahassa kiljuvat.»

»Nyt olemme pian perillä», sanoi Ulrik. »Kestetään vielä vähän aikaa, niin on matka lopussa.»

Mutta mitä lähemmäksi päämääräänsä he saapuivat, sitä laajemmaksi levisi »savupiipusta» kohoava savu, ja kamala aavistus heräsi ystävysten mielissä. Maa alkoi käydä kosteammaksi; tsipl pani se joka askeleella.

Ei kukaan puhunut sanaakaan, mutta kaikkia painoi sama ajatus. Ja kun he viimein olivat saavuttaneet matkansa hartaasti kaivatun määrän, eivät he nähneet muuta kuin suosilmäkkeen, josta kohosi usvaa. Minkäänlaisesta rakennuksesta ei ollut tietoaakaan.

Se oli hirveä pettymys. Epätoivo ja nääntymys saivat heidät valtoihinsa, ja he heittäytyivät nyyhkien kosteaan sammalikkoon. Mutta hetken kuluttua nousi Ulrik Löve.

»Pojat!» sanoi hän, »tähän me emme voi jäädä yöksi, muuten emme koskaan enää herää. Meidän täytyy löytää joku talo, vaikka meidän olisi pakko kulkea koko yö!»

»Minä en voi kulkea askeltakaan enää», sanoi Henning.

Nilskin nousi ylös.

»Tule, Henning, sillä tämä ei tosiaankaan vetele!»

Vaivaloisesti kohosi Henning toisten auttamana pystyyn, mutta hänen oli melkein mahdoton ottaa askeltakaan.

Nyt oli tullut aivan pimeä, ja heidän koko ruumiinsa tärisi kauttaaltaan vilusta. Horjuvin askelin he taivalsivat eteenpäin yössä. He voivat nähdä korkean mäenharjanteen kohoavan aivan lähellään; kunhan he vain pääsisivät sinne ylös, niin ehkäpä heidän luvattu maansa näkyisikin toisella puolen, arveli Ulrik.

Mutta kanerva kävi yhä korkeammaksi ja tiheämmäksi, joka hetki repivät he niihin jalkansa verille, ja lopuksi näytti melkein mahdottomalta päästä eteenpäin.

Pojat olivat kohta aivan tunteettomia sulasta väsymyksestä. Henning oli jo luopunut ponnisteluista, ja Ulrikin ja Nilsin täytyi tukea häntä molemmin puolin ja miltei laahata häntä eteenpäin, vaikka he itsekin olivat äärettömästi uuvuksissa. Silloin Nils kompastui ja jäi makaamaan jaksamatta enää nousta ylös, ja samassa Henningkin tajuttomana vaipui maahan.

Ulrik teki heikon yrityksen saadakseen heidät taas jaloilleen,

mutta se oli aivan toivotonta. Silloin hän itsekin menetti rohkeutensa ja heitäytyi pitkin pituuttaan kanervikkoon.

Hän tunsi kylmän pudistavan koko ruumistaan; mutta seuraavassa silmänräpäyksessä hän jo tunsi ikäänkuin lämpöisen verilaineen kohoavan päähänsä, koko ruumis kihelmöi, korvat suhisivat ja kaikki tuntui hänen silmissään pyörivän ympäri. Sitten oli hän kuulevinaan paljon erilaisia ääniä, suhinaa ja vinkumista ja ulinaa ja viserrystä, ja kaiken tämän keskellä erotti hän aivan selvästi lampaan määkyvän.

Hän yritti nousta ylös katsoakseen, missä lammas oli, mutta jaksoi vain hiukan kohottaa päätänsä maasta; — sitten hänen päänsä retkahti raskaasti alas, eikä hän sitten enää tiennyt mitään tästä maailmasta.

10. SALAPERÄISTÄ.

»Mitä ihmeen valkoista tuolla kanervikossa mahtanee olla?», ajatteli torppari Nils Tind, kun hän varhain aamulla oli tullut ulos lampaataan katsomaan.

Hän meni lähemmäksi, mutta oli vähällä lentää selälleen säikähdyksestä, kun näki, mitä se oli.

Pitkin pituuttaan makasi kanervikossa kolme poikaa, joilla ei ollut lankaakaan päällään, ainoastaan yhdellä oli säkkiresu hartioillaan.

»Mutta suuri Kiinan keisari!» huudahti hän, »mitä ihmettä tämä merkitsee? Mistä tänne on ilmestynyt kolme ilkiälästä poikaa nukkumaan!»

Hän meni luo ja pudisteli Ulrikia, mutta se ei auttanut; poika näytti kuolleelta.

»Mutta suuri Jumala!» ajatteli hän. »Ovatko lapset tosiaankin vainajia kaikki tyyni?»

Samassa avasi Ulrik silmänsä, katseli älyttömänä ympärilleen ja kiinnitti lopuksi hämmentyneen katseensa mieheen.

»Kuka — — — ? Mikä — — — ?»

»Mistä ihmeestä te tulette?» kysyi Nils Tind. »Tämähän on hiukan ihmeellinen sänkykamari.»

»Sänky — mitä?» änkytti Ulrik. Hän yhä vain katseli miestä, ei voinut koota ajatuksiaan eikä ymmärtänyt, missä oli.

Torppari tarttui häneen uudelleen kiinni ja kohotti hänet pystyyn. Mutta jalat eivät häntä kannattaneet, hän oli aivan sekaisin päästään. Samassa hän huomasi molemmat toverinsa ja muisto eilispäivän kaameista kokemuksista alkoi vähin erin palata. Hän yritti saada kokoon jotain selityksen tapaista, mutta ei tahtonut saada sanoja huuliltaan, — siitä tuli vain sekavia ääniä ja katkonaisia sanoja.

Nils Tindiä alkoi asia yhä enemmän arveluttaa. Mitä pikku kulkureita lienevätkään olleet nämä pojat, jotka makasivat täällä ulkona nummella vailla vaatteen riepuakaan? Tämä oli salaperäistä! Tällaista hän ei vielä ikipäivinä ollut kokenut. Mutta olipa asian laita kuinka hyvänsä — siihen hän ei heitä voinut jättää.

Hän tarttui Ulrikiin tukevasti kiinni ja alkoi laahata häntä mukanaan. Ulrik katsoi pitkään tovereitaan. »Nils — Henning —», sanoi hän.

»Kyllä me heidät noudamme sitten toisella kertaa», sanoi Nils Tind ja kuljetti Ulrikia edelleen.

Ulrikin lausuma ajatus, että kunhan he vain pääsevät mäen harjalle, he kyllä näkevät ihmisasuntoja, oli oikea. Jos nuo kolme ystäväystä olisivat vielä jaksaneet kestää viisi minuuttia, olisivat he mäen harjalta nähneet Nils Tindin majan, joka oli sen toisella puolella, suojassa länsituulelta.

Sinne suuntasi Nils Tind nyt kulkunsa. Hänen eukkonsa löi kätensä yhteen kauhusta, kun Nils tuli sisään ihmeellisine tuomi-
sineen.

»Mikä ihmeen poika sinulla on mukanasin?» kysyi hän.

»Tämä makasi tuolla ulkona kanervikossa», vastasi Nils.

»Ja siellä on vielä kaksi lisää, ja ovat ne ihan ilkisen alastomia.»

»Vielä kaksi! Ja ilki-alastomia!» huudahti eukko ja löi kätensä yhteen vielä kerran. »Mutta mitä sinä aiot niille tehdä?»

»No, eihän niiden voi sentään antaa sielläkään maata ja paleltua kuoliaiksi. Toimita nyt tämä poika vuoteeseen, hän tarvitsee varmaankin jotakin lämmintä ruumiiseensa.»

Eukko pudisti päätään; hänkin koetti saada Ulrikilta jotain selitystä tähän ihmeelliseen asiaan, mutta tämä jaksoi vaivoin lausua yhden ainoan sanan: »Ruokaa!»

Niin pistettiin hänet sukkelasti vuoteeseen ja hän sai juodakseen kupillisen lämmintä lampaan maitoa. Hän nieli sen ahnaasti

ja se virkisti häntä kovin. Hän sopersi kiitokset ja nyt koski hänen ensimmäinen ajatuksensa taas tovereita. »Nils ja Henning», sanoi hän, »he makaavat ulkona ja kuolevat.»

»Hänhän on ruotsalainen», sanoi eukko; hän kuuli heti, ettei Ulrik ääntänyt tanskalaiseen tapaan.

»Ei, minä olen Norjasta», oikaisi Ulrik.

»Nyt täytyy meidän lähteä noutamaan niitä kahta muuta!» sanoi torppari. »Tule, Birthe, niin otamme kumpainenkin yhden.»

Eukko olisi mieluummin ollut sekaantumatta koko juttuun, sillä tämä salaperäinen tapaus oli pannut hänen päänsä aivan pyörälle, hän ei voinut päästä siitä ajatuksesta, että tässä oli jotain noituutta mukana.

Hän taapersi kuitenkin matkaan, ja vähän ajan kuluttua tulivat he takaisin kumpikin tuoden poikaansa, jotka he suurella vaivalla olivat saaneet edes hiukan tajuuhinsa. Henning oli pahimmin näännyksissä, hän oli vain vähän avannut silmiään ja lausunut joitakin sekavia äännähdyksiä ja vaipunut sitten taas horrokseen, niin että häntä oli kannettava kuin pientä lasta.

Ulrik nukkui viattomuuden unta, kun he palasivat. Veljekset asetettiin hänen viereensä leveään kaksoisvuoteeseen. Hekin saivan lämmintä maitoa sisäänsä, ja sitten kaikki jätettiin rauhaan.

Keskipäivän maissa heräsi Ulrik. Hän nousi istumaan vuoteessa ja katseli ympärilleen. Tupa näytti kovin köyhältä ja kurjalta, eikä koko asuinrakennuksessa nähtävästi ollutkaan muuta huonetta kuin se. Miestä ja vaimoa ei näkynyt. Hänen mieleensä muistuivat isä ja äiti ja hän alkoi itkeä. Voi, milloinka hän taas saisi nähdä rakkaat vanhempansa! No, hänen oli joka tapauksessa kannettava kohtalonsa m i e h e n tavoin, niin hän tunsi, ja olihan hän nyt sentään katon alla, samapa sitten, vaikka kaikkein köyhimmässä torpassa. Kunhan hän vain jaksaisi säilyttää rohkeutensa, niin auttaisi Jumala häntä kyllä; mutta tuntui niin vaikealta pysyä rohkeana näissä oloissa. Ja kyynelet vierivät taaskin hänen poskiaa alas.

Sitten hän pudisteli Nilsia ja Henningiä saadakseen heidät hereilleen, ja monien ponnistusten jälkeen hän sinä onnistuikin. Mutta kesti kauan, ennenkuin he kykenivät selvästi ajattelemaan. Erityisesti oli pikku Henning aivan pyörällä päästään; hän ei tahtonut mitenkään käsittää, missä oli.

Mutta vähin erin heidän ajatuksensa sentään selvenivät,

ja he alkoivat keskustella tulevaisuudestaan. Se oli kyllä varsin synkkä ja murheellinen, — niin tuntui heistä kaikista, vieläpä Ulrikistakin, vaikka hän koetti rohkaista toisiakin.

Päivällisaikaan tuli eukko kotia. Kun hän näki, että pojat olivat hereillään, kysyi hän heiltä heti, eivätkö he olleet nälissään. Kun he kaikki yhteen ääneen vastasivat myöntävästi, meni hän seinäkaapille ja otti sieltä esille leipää ja silavaa, ja pian oli kullakin pojista kourassaan aimo viipale silavalla siveltyä leipää. He söivät osansa ahmien — eiväthän he olleet saaneet ruokaa pitkiin aikoihin.

Nyt palasi torpparikin kotiin. Hän halusi tietää, mitä miehiä he oikeastaan olivat, ja hän saikin toivomansa selityksen. Ulrik oli puhemiehenä toistenkin puolesta, ja hän kertoi hyvin tarkkaan kaikki heidän surulliset vaiheensa alusta alkain.

Mies ei näyttänyt oikein uskovan hänen kertomustaan; hän pudisteli epäillen päätään, ja eukko sanoi suoraan, että siitä jutusta saattoi jokainen uskoa sen verran kuin halusi.

Nils ja Henning vakuuttivat silloin yhteen ääneen, että kaikki oli todellakin aivan niinkuin Ulrik oli kertonut. Ulrik puolestaan oli hiukan närkästynyt torpanväen epäilyksistä, mutta sitten hän muisti, että tähän oli pelastanut heidän henkensä, ja silloin hän ei sanonut mitään.

»Niinpä niin», sanoi mies. »Mutta nyt on teidän joka tapauksessa pyrittävä eteenpäin, sillä täällä me emme voi pitää teitä. Jos aiotte takaisin Norjaan, on teidän päästävä täältä jollakin kurin Fladstrandiin, missä ehkä tapaatte norjalaisia.»

»Kuinka pitkälti on Fladstrandiin?» kysyivät pojat.

»No, siinä kolmen, neljän penikulman paikkeilla; minä näytän teille kyllä tien, niin ette eksy», sanoi torppari.

Mutta pojat eivät päässeet Fladstrandiin sinä päivänä eivätkä lähiseuraavinakaan. Ne ponnistelut ja rasitukset, joita heidän oli edellisenä päivänä täytynyt kestää, ja varsinkin se yö, jonka he olivat aivan alastomina viettäneet ulkona nummella, olivat käyneet siinä määrin heidän voimilleen, että he kaikki vakavasti sairastuivat. Heillä oli kova kuume, ja kun he yrittivät nousta vuoteesta, huimasi heidän päätään niin, että he olivat kaatua. Heidän täytyi kiltisti jäädä vuoteeseen, ja pian vaipuivat he jonkinlaiseen hourion tapaiseen uneen. He heittelehtivät edestakaisin hurjien kuume-näkyjen ahdistamina; milloin makasivat he hourien jotakin »kiro-

tuista Skorvön veljeksistä», milloin komensivat he kokonaista sotalaivastoa, joka taisteli englantilaisten kanssa, milloin he taas huusivat kuin kuoleman kielissä.

Tämän sairauden aikana hoiti torpanväki heitä niin hyvin kuin taisi. Pojat saivat jäädä makaamaan heidän suureen sänkyynsä; itselleen he järjestivät kurjan olkivuoteen lattialle. Mutta alin-omaa he keskenään pohtivat sitä kysymystä, mistä ja mitä nämä heidän salaperäiset vieraansa oikeastaan mahtoivat olla.

Nils Tind arveli, että he olivat tehneet jonkun rikoksen ja saaneet paeta keskellä yötä, mutta eukko, joka oli kovasti taikauskoinen, piti lujasti kiinni siitä käsityksestään, että tässä oli jotain taikuutta mukana, ja molemmat he olivat kaikkea muuta kuin mielissään näistä kutsumattomista vieraistaan. Eihän koskaan tiennyt, mitä tällaiset kulkurit vielä saattoivat keksiä.

Kun siis pojat pääsivät sen verran voimiinsa, että he jaksivat jatkaa matkaansa, täytyi heidän jättää isäntäväkensä. Eukko oli sillä välin kursinut heille kokoon jonkinlaiset »puvut» omista ja miehensä vanhoista, loppuunkuluneista vaatekappaleista, sillä hänestä tuntui, ettei hän sentään voinut päästää heitä matkaan yhtä alastomina kuin he olivat tulleet. Totta tosiaan oli poikien vaatetus sangen murheellisen näköinen: pukukappaleet eivät »istuneet» lainkaan, ja tuo monista kirjavista lapuista ja tilkuista koottu vaatetus teki ystävämme varsin kummallisen näköisiksi.

Mutta pojat olivat iloisia ja kiitollisia, kunhan saivat edes jotakin. He kiittivät köyhää torpanväkeä kaikesta, mitä se oli heidän hyväkseen tehnyt, ja lupasivat, että kunhan he vain pääsevät Norjaan, heidän vanhempansa kyllä lähettävät torpparille ja hänen vaimolleen runsaan palkinnon.

Nils Tind antoi heille tarkat ohjeet siitä, mistä tie Fladstrandiin kulki. Sitten ottivat he ystävälliset jäähyväiset toisiltaan, ja pojat lähtivät matkaan. Torpanväki jäi vielä seisomaan ovelle ja viittoi heille kädellään jäähyväisiksi.

»Jumalan kiitos!» sanoi Birthe, kun pojat onnellisesti oli saatu matkaan.

»Se oli salaperäistä!» sanoi Nils Tind ja pudisti päätään.

II. YSTÄVYKSET EROAVAT.

Niin olivat ystävykset jälleen taipaleella — taas suuntautui heidän kulkunsa ulos avaraan maailmaan.

Mutta tämä vaellus ei ollut samantapaista kuin tuo aikaisempi; nyt olivat he rohkealla mielellä, ja heillä oli selvä päämäärä, jota kohti he pyrkivät. Valoisa toivo täytti heidän nuoret sydämensä — toivo päästä pian takaisin kotiin ja omaan maahan.

He olivat usein kuulleet puhuttavan siitä, että kalastajat olivat heidän kotiseudultaan olleet Fladstrandissa viljaa hakemassa. Kunhan he pääsisivät tähän kaupunkiin, tapaisivat he varmasti siellä norjalaisia, ja silloin olisi helppoa saada nämä ottamaan heidät mukaansa kotiin.

Nyt, kuten ennenkin, piti Ulrik Löve mielialaa reippaana. »Rohkeutta vain, toverit!» sanoi hän. »Nyt mennään kotiapain.»

Ja niin astelivat he kaikki eteenpäin niin hyvin kuin heikoilla voimillaan kykenivät.

Nils Tindin torpalta johtava tie oli hiekkainen ja pehmeä, — oikeastaan vain pahainen polku. Oli kovin väsyttävää kahlata upottavassa hiekassa, ja he saivat piankin selvästi kokea, että olivat päässeet juuri ikään jaloilleen ankarasta sairaudesta. He eivät olleet kulkeneet puolta peninkulmaa enempää, ennenkuin he ymmärsivät, että tämä pitkä taival kysyisi aivan tarkkaan heidän voimansa. Mutta kaukana viittova päämäärä antoi heille sentään taas uutta rohkeutta ja uusia voimia.

Soita ja nummia — nummia ja soita — mitään muuta he eivät nähneet. Vain siellä täällä huomasivat he yksinäisen rakennuksen, luhistumaisillaan olevan hökkelin, joka oli rakennettu turpeista ja katettu kanervilla. Ja pari kertaa he sivuuttivat lammasmaun, jota paimensi pieni paljasjalkainen pojanrehveli. Mutta kun hän huomasi pojat, ajoi hän laumansa hieman syrjempään, ja pysähtyi sitten katselemaan heitä kasvoillaan mitä täydellisin kummastuneisuuden ilme, ikäänkuin he olisivat olleet ilmestyksiä toisesta maailmasta. Hän ei varmaankaan ollut tottunut näillä seuduin näkemään niin monta ihmistä yhdellä kertaa! Ja sitäpaitsi he näyttivät varmasti aikalailta erikoisilta niissä tamineissa, joilla Nils Tindin eukko oli heidät varustanut.

Vähän myöhemmin päivällä tapasivat he paimenpojan, joka näytti hiukan valppaammalta. Kolme matkalaistamme

herättivät kyllä ilmeisesti hänenkin mielenkiintoaan, mutta hän ei sentään poikennut syrjään, kuten toiset. Hän jäi seisomaan tien viereen ja tervehti heitä ystävällisesti: »Päivää! Mistä te olette?»

»Me olemme Norjasta ja nyt me olemme menossa kotiin», vastasi Ulrik.

»Silloin te menette aivan hulluun suuntaan, sillä tämä tie ei vie Norjaan, se vie Fladstrandiin», sanoi poika.

»Mutta sittenpä se onkin oikea tie, sillä me aiomme purjehtia laivalla eteenpäin Fladstrandista», sanoi Nils.

»No, se on eri asia», vastasi poika, »sitä seikkaa minä en ollenkaan tunne.»

»Onko meillä vielä paljon jäljellä?» kysyi Ulrik.

Kyllä vain, kyllä sitä vielä paljon oli!

»Kuinka pitkälti?»

Niin, sitä hän ei niin tarkoin tiennyt.

Kun he siinä seisoivat juttelemassa, kääntyi Nilsin huomio sihisevään ääneen, joka kuului kanervikosta aivan heidän vierestään. Hän kääntyi katsomaan, mitä siellä oli, ja näki pienen tumman käärmeen kiemurtelevan esiin kanervien alta. Nils, joka oli kovin innostunut luonnontieteeseen, tarkasteli eläintä vilkkaalla mielenkiinnolla ja yritti koskettaa sitä kepillään; mutta tuskin oli hän koskenut eläimeen, kun se kohottautui ja salaman nopeasti iski hampaansa Nilsin paljaaseen jalkaan. Mutta paimenpoika oli nähnyt vaaran; hän riensi nopeasti luo, ja samassa sai käärme niin tuiman iskun hänen kepeistään, että pureminen siltä iäksi unohtui. Seuraavassa silmänräpäyksessä tunsikin Nils jalkaansa tartuttavan niin rajusti, että hän kaatui nurin, ja samassa oli paimenpoikakin heittäytynyt maahan ja imi innokkaasti myrkyä tuoreesta haavasta.

Kaikki tämä oli käynyt nopeammin kuin sen kertominen on vienyt aikaa, ja aivan liian nopeasti, jotta Nilsin toverit olisivat ehtineet käsittää, mitä oikeastaan oli tapahtunut. Mutta kun he näkivät paimenpojan käyvän Nilsin kimppuun ja purevan häntä jalkaan, riensivät he apuun, tarttuivat tukevasti kiinni poikaan ja yrittivät kiskoa hänet pois. Mutta tämä ei ollut niin helppoa kuin he luulivat, eikä poika päästänyt otettaan, ennenkuin hän oli saanut tehtävänsä suoritetuksi. Silloin hän nousi ja syljeskeli ankarasti.

»Se oli kyykäärme», hän sanoi pojille, »mutta nyt olen imenyt myrkyn pois, muuten hänen asiansa olisivat hullusti.»

Nils nousi myöskin ylös. Hän oli vielä vähän hämmentynyt, mutta ymmärsi kyllä, että hän oli ollut vaarassa ja että tuo reipas paimenpoika oli pelastanut hänet. Hän kiitteli tätä sydämellisesti, ja toisetkin pojat pyysivät anteeksi, että olivat koettaneet häntä estää, — eiväthän he olleet ymmärtäneet, mistä oli kysymys.

»Mutta nyt on parasta, että tulet kotiin äitimuorin luo ja saat kääreen jalkaasi», sanoi paimenpoika, »muutoin voi sinun sittenkin käydä huonosti.»

Ja kolmen matkalaisen etunenässä hän lähti astelemaan kohti kotiaan, joka olikin vain pienen matkan päässä.

Muutamin sanoin kertoi hän äidilleen, mitä oli tapahtunut, ja vaikka tämä hieman epäillen katselikin noita kolmea oudon näköistä vierasta, oli hän heti valmis auttamaan. Hän tutki tarkoin haavaa ja pudisti päätään. Jalka olikin punainen ja ajettunut, ja hän arvasi, ettei kaikki myrkky vielä ollut poissa.

»Sinun täytyy kai lähteä hakemaan Abelin muoria lukemaan se terveeksi», sanoi hän pojalleen, »muuta tässä ei nyt voi tehdä.»

Abelin muori oli tattarieukko, jonka työnä oli loitsia terveeksi haavat ja ajettuneet sormet. Hän osasi sekä siunata että manata, ja vaikka hänellä oli hyvin huono maine, turvautui tietämätön, taikauskoinen kansa kuitenkin aina häneen joutuessaan pulaan.

Vaimo selitti pojille, mistä oli kysymys; mutta kun he kuulivat, että puheena oleva tattarieukko asui puolen peninkulman päässä ja että saattoi mennä pari tuntia, ennenkuin hänet saataisiin noudetuksi, tulivat he levottomiksi ja tahtoivat päästä jatkamaan matkaansa. Heidänhän täytyi joutua Fladstrandiin ennen iltaa, ja tämä kävisi mahdottomaksi, jos heidän nyt täytyisi tuhlata täällä monta tuntia. Sitäpaitsi eivät he ollenkaan ymmärtäneet, mitä merkitystä tuollaisella »lukemisella» oli.

Mutta vaimo vaati yhä vain tiukasti heitä jäämään, ja selitti juhlallisesti vakuuttaen, että tässä oli henki kysymyksessä, ja että eukolla oli hallussaan aivan ihmeellisiä, yliluonnollisia voimia. Niin he sitten lopuksi taipuivat.

Paimenpoika lähetettiin siis matkaan, ja hänen äitinsä alkoi nyt pestä haavaa, voiteli sen rasvalla ja pani kääreen päälle. Sitten käski hän Nilsin pysyä aivan yhdessä kohden astumatta ollenkaan kipeällä jalallaan.

Odottavan aika on aina pitkä, ja sellaiseksi se muodostui kolmelle ystävällemekin, joiden rohkeus oli tämän tapauksen johdosta huomattavasti laskenut. Mutta viimein palasi poika sentään tattarieukko mukanaan.

Pojat suorastaan kauhistuivat nähdessään eukon. Abelin muori oli ikivanha vaimo, jolla oli suuri koukkuleuka, kuoppaiset posket ja suklaanruskea, uurteinen ja ryppyinen iho. Hän oli niin kumara, että hänen selkensä oli taipunut melkein suoraan kulmaan, ja hän kulkea köpitti paksuun pahkasauvaan nojaten.

Kun kääre Nilsin jalan päältä otettiin pois, niin käärmepuremaa tuskin enää näkyikään. Vain pieni, vähäpätöinen piste ilmaisi sen paikan, mihin kyykäärmeen hammas oli iskenyt, eikä Nils tuntenut siinä enää mitään kipua. Hän oli aivan varma siitä, ettei mitään vaaraa enää ollut, ja hänestä tuntui niin kammottavalle, kun vanhus häntä kosketti, että hänen teki mieli juosta tiehensä. Mutta tattarimuori oli ilmeisesti toista mieltä, sillä hänen uurteisilla kasvoillaan oli hyvin huolestunut ilme. Hän teki joitakin merkkejä käsillään ilmassa, asetti käyrät, luisevat sormensa jalalle ja alkoi hiljaisen mutinan, joka vähitellen yltyi ja kohosi lopulta äänekkääksi ja kiihkeäksi ihmeellisten, käsittämättömien sanojen latelemiseksi. Sillä välin paimenpoika ja hänen äitinsä seisoivat vieressä tehden ristinmerkkejä, ja kehoittivat ilmeillään poikiakin tekemään samoin.

Näyttipä jo melkein siltä, ettei tuo yksitoikkoinen ja väsyttävä loruaminen koskaan loppuisi; mutta vähitellen aleni se kuitenkin taas hiljaiseksi muminaiksi, joka siitä muuttui heikoksi kuiskinaiksi ja sitten kokonaan lakkasi. Nyt selitti muori, että poika turvallisesti saattoi jatkaa matkaansa, nyt ei pahalla ollut häneen enää mitään valtaa.

Toverukset eivät odottaneet toista lupaa. He kiiruhtivat uudelleen matkaan kiitettyään ensin kaikkia hyvästä hoidosta.

Tämä erikoinen kokemus oli saanut heidät omituiseen mielen-tilaan. He kulkivat hiljaisina toistensa rinnalla, mieliala oli masentunut. Vähitellen he sentään pääsivät puheen alkuun, ja nyt alkoivat he päivitellä sitä, etteivät varmaankaan enää ennen iltaa ehtisi perille —, ja mitä he silloin tekisivät? Lohdutuksena heille oli se, että tie nyt muuttui paremmaksi, ja että he tulivat asutummille seuduille. Mutta mihin he tulivatkin, kaikkialla tuijottivat ihmiset heihin kummastellen, ja kun he yrittivät erääseen taloon

pyytämään vettä, hyökkäsi sieltä kamalan suuri koira heitä kohti. He kuulivat, että sitä usutettiin heidän päälleen, ja sydän kurkussa he juoksivat tiehensä minkä pääsivät eivätkä pysähtyneet, ennenkuin olivat aivan näänyksissä.

Oli toki hyvä, että he olivat saaneet suuren kääron silavaleipää Nils Tindin eukolta. Nämä eväänsä he nyt söivät pahimpaan nälkänsä.

Monta kertaa täytyi heidän istahtaa tien viereen lepäämään ja kokoamaan voimia jaksakseen kulkea edelleen.

He olivat nyt taas tulleet seudulle, joka näytti aivan asumattomalta. Se oli suuri tasanko, jolla kasvoi pieninä mättäinä laihaa, ruskeata ruohoa; siellä täällä näkyi vain vähän kanervaa ja pieniä, surkastuneita pensaita. — He alkoivat jo pelätä kulkeneensa väärään.

He kulkivat ja kulkivat, ja ilta pimeni pimenemistään. Tähdet šyttyivät taivaalle. Niitä tuli esiin yhä useampia, mitä kauemmin he taivalsivat.

Heidän ympärillään oli niin kumman hiljaista. Ei missään näkynyt valoakaan, ei mitään muuta kuin autio lakeus ja synkän-sininen taivas.

Heidän rohkeutensa petti.

Henning ajatteli äitiään.

Ulrikin mieli oli jo aikoja sitten masentunut. Hänen täytyi kuitenkin yrjttää pitää heidän pientä joukkoaan liikkeellä yhä vain eteenpäin.

Äkkiä tulivat he tienhaaraan. — »Mihin meidän nyt on käännyt-tävä?» kysyivät he toisiltaan. »Mitähän, jos valitsemme väärän tien! Toinen tie on oikea, mutta kumpi?»

Ulrik mietti vähän, sitten hän sanoi arvelleen:

»Meidän täytyy kulkea kumpaistakin tietä — menkää te sitä, minä menen tätä. Jos en tuolta mäeltä näe mitään kylää, niin käännyn takaisin ja te odotatte minua tuolla toisella mäellä, jolle teidän tienne tuolla taivaanrannassa nousee.»

Aluksi eivät toiset tahtoneet suostua tähän. He eivät halunneet erota; mutta Ulrik arveli, ettei muukaan auttanut, jos he halusivat päästä yöksi katon alle.

Ero oli raskas ja olisi kai muodostunut vieläkin raskaammaksi, jos he olisivat tienneet, että menisi kauan aikaa, ennenkuin he jälleen saisivat nähdä toisensa.

Sitten he lähtivät.

He kääntyivät monta kertaa ympäri.

He viittoivat toisilleen kädellään.

Jopa itse Ulrik tunsu kyynelten kierivän alas poskeaan.

Yhä kauemmas he häipyivät toistensa näkyvistä.

Ja niin kulki Ulrik yksin kohti sitä vierasta ja tuntematonta, jonne tie johti.

12. MUSTALAISTEN PARISSA.

Ulrik Löve huomasi kaukana valon. Se loisti kirikkaana läpi pimeän yön.

Hän unohti heti väsymyksensä ja alkoi juosta. Hän tuli yhä lähemmäksi valoa ja näki vihdoinkin, että se tuli nuotiosta, jonka ympärillä liikkui joukko tummia olentoja.

Mitähän ihmisiä ne olivat?

Tuskin oli hän näin ajatellut, kun joku olento ilmestyi pimeästä hänen rinnalleen.

»Seis! Kuka siellä?»

Hän tuli aivan Ulrikin luo.

»Mitä sinä täältä tahdot?»

»Minä olen matkalla Fladstrandiin, onko sinne vielä pitkälti?»

»Fladstrandiin! Ahaa, poikasen, ei se ole täälläpäinkään.

Mutta tulehan nuotiolle, niin silmäillään sinua hiukan.»

Hän vei Ulrikin mukanaan toisten luo.

Nyt Ulrik näki, että hän oli tullut keskelle mustalaisleiriä. Muutamat seisoivat, toiset makasivat nuotion ympärillä. Siinä oli miehiä, naisia ja puolialastomia lapsia. Kaikkien kasvot olivat tummat ja villit. Muutamat istuivat syömässä lihaa suoraan sormistaan. Muudan nuori tyttö löi tamburiinia. Kaikki puhuivat yhteen ääneen, he nyppivät ja nipistelivät häntä ja nauroivat hänelle päin silmiä.

Hän oli aivan hämmentynyt joutuessaan mustalaisseurueen päällikön luo. Tämä istui jalat ristissä ja jonkinlainen viitta hartioillaan.

Ulrikin täytyi kertoa hänelle tarinansa, mutta oli selvää, etteivät nämä ihmiset häntä uskoneet.

Kaikki vain nauroivat hänelle. »Sinä valehtelet!» sanoivat he ja nauroivat vielä enemmän.

»Paremminkin sinä näytät kuuluvan meikäläisiin», sanoi muudan eukko, joka istui poltellen piippua.

Ulrik raivostui. Hänen teki mieli kynsiä silmät muorin päästä niiden sanojen takia. Mutta kun hän suuttuneena vastasi, sattui piiskanisku hänen selkäänsä — päällikön silmät salamoivat.

Silloin Ulrik Löve tahtoi lähteä tiehensä. Näiden ihmisten parissa ei tuntunut olevan hyvä olla. Mutta he käskivät hänen jäädä. — Muudan vanha eukko kuiskasi päällikölle, ettei poika lainkaan näyttänyt oikealta mustalaiselta. — »Hienoa verta, hienoa verta hän on», jamasi hän, »hän on karannut kotoaan — hänestä saamme hyvät lunnaat!» Ja päällikkö nyökäytti päätään ja käski parin miehen viedä Ulrikin vieressä olevaan teltaan.

»He eivät päästä sinua menemään! He pitävät sinut vankinaan!» risteilivät ajatukset hänen päässään ja nopean päätöksen tehden hän yritti livistää pakoon ympärillä leviävälle tasangolle.

Mutta silloin sattui ruoska häneen uudelleen.

Hän lyyhisty i maahan.

»Vai niin, poika! Täällä määräänkin nyt minä!» sanoi päällikkö ilkeästi irvistäen. »Tästä lähtien kuulut sinä minun joukkooni, ja Bartollinin kynsistä et livahdakaan niin helposti kuin luulet.»

Ja maatessaan koko yön valveilla likaisessa teltassa näki Ulrik aina tämän ilkeän, pahansuovan hymyn edessään, ja häntä puistatti.

Mitenkähän nyt kävisi?

Ja missä olivat Nils ja Henning?

13. ULRIK LÖVESTÄ TULEE MARKKINATAI- TEILIJA.

Ulrik ei saanut sinä yönä unta silmiinsä.

Ne ajatukset, jotka hänen päässään risteilivät, olivat kaikkea muuta kuin iloisia.

Kuinka huono onni hänellä olikaan ollut!

Hänhän oli joutunut suorastaan roistojen kynsiin; ja mitä nämä oikeastaan aikoivat hänelle tehdä? Hänellähän oli tuskin vaatteita päällään, joten häneltä ei ainakaan ollut mitään ryöstämistä.

Mutta ehkäpä oli heillä aikomuksena opettaa häntä varastamaan, kuten hän oli kuullut tattarien kotona Norjassa tekevän.

Hän oli kuullut kerrottavan lapsista, jotka he olivat ryöstäneet mukaansa ja jotka he sitten olivat kasvattaneet oikeiksi varas-taitureiksi!

Ulrikin mielessä kiehui ja kuohui. Hänen kanssaan he eivät kyllä pitkälle pääsisi, siitä saisivat olla varmoja! Heti ensi tilaisuuden tullen hän karkaa heidän luotaan ja menee suoraan ilmoittamaan poliiseille koko koplan. Mokomakin roskajoukko!

Mutta ehkäpä ei ollutkaan niin helppoa päästä pakoon. Ehkäpä menisi monta päivää, kenties monta viikkoakin, ennenkuin hänen onnistuisi pujahtaa tiehensä. Häntä suorastaan värisytti tämä ajatus.

Hän kohotti päätään nähdäkseen, eikö hän sittenkin pääsisi livahtamaan tiehensä, nyt kun kaikki nukkuivat.

Mutta silloin hän näki kaksi suurta, mustaa, säkenöivää silmää, jotka tuijottivat häneen. Siellä oli siis mustalainen vartioimassa häntä, ettei hän pääsisi yöllä pakoon.

Ulrikin pää painui takaisin likaiselle vuoteelle ja hän vajosi uudelleen synkkiin ajatuksiinsa.

Kuinka tämä kaikki päättyisi?

Hiljainen kyynelkarpalo pusertui esiin poskelle.

Ei, varmaankaan hän ei koskaan pääsisi pois näiden ihmisten joukosta — ei koskaan enää saisi nähdä rakasta isäänsä ja äitiänsä. »Taivaan suuri Jumala, armahda minua!»

Niin makasi hän koko yön, päivä valkeni, ja yhä nuo mustat silmät tuijottivat häneen.

Mutta vihdoin, kun aamu oli jo pitkälle kulunut, oli hän niin väsynyt miettimään, että vaipui uneen.

Mutta unessakin kaameat ajatukset häntä ahdistivat, hän näki unta mustalaispäälliköstä ja hänen ruuskastaan, ja vähänväliä hän unissaan huusi pelästyneenä.

Hän sai nukkua vain tunnin. Hän heräsi siihen, että häntä pudistettiin hartioista, ja kun hän avasi silmänsä, näki hän saman leimuavan katseen, joka koko yön oli häntä vartioinut.

»Ylös!» komensi mustalainen. »Suuri päällikkö tahtoo puhutella sinua.»

Ulrik oli silmänräpäyksessä hereillä, mutta hän oli aivan kuin pyörällä päästään. Hän nousi ylös ja seurasi tahdottomana mustalaista, joka vei hänet ulos teltasta.

Kun hän tuli ulos, näki hän kaikkien olevan ahkerassa puuhassa. Muutamat harjoittelivat käsilläänkäyntiä, joku nuorallatanssimista, muutamat puuhasivat nuotion ääressä, jotkut taas olivat ankarassa riidassa keskenään.

Hänet vietiin taas päällikön eteen, joka käski hänen tehdä selkoa, mistä hän tuli.

Ulrik uudisti eilisen kertomuksensa.

»Samaa — samaa vain», marisi päällikkö. »Enkö ole sanonut sinulle, etten sitä usko. Mutta sama se, kyllä me ajan mittaan saamme selville, mistä sinä olet kotoisin, ja silloin sinun vanhempasi saavat maksaa sinusta suuret summat ennenkuin saavat sinut takaisin.»

Nyt ymmärsi Ulrik. He aikoivat siis vaatia lunnaita! Se oli alhaista ja hävytöntä, mutta kuitenkin virisi hänen sydämessään toivo. Hänen isänsä kyllä maksaisi mitä hyvänsä saadakseen hänet kotiin. Ja hän kiiruhti uudelleen vakuuttamaan, että kaikki, mitä hän oli kertonut, oli totta, ja että kunhan päällikkö vain toimittaisi hänet kotiin takaisin, saisi hän kyllä vaivansa runsaasti korvatuksi.

Mustalainen nauroi partaansa.

»Oletpas sinä tosiaan kotoa karannut korea veitikka; mutta emme mekään aio sinua ilmaiseksi ruokkia, saat itse ansaita ruokasi. Osaatko sinä mitään? Temppuja — hä?»

Ulrik katsoi häntä suurena kysymysmerkkinä.

»Vastaa — tai...»

Hän tavoitteli ruoskaa, joka hänellä aina oli mukanaan.

»Osaan minä seisoa päälläni», mutisi Ulrik ajatellen samalla kauhuissaan: »Mitähän he oikein aikovat minulle tehdä?»

Hän näytti joukon voimistelutemppuja, joita hän tovereineen oli kotona harjoitellut. Ulrik olikin aina ollut sillä alalla toveripiirinsä etevin.

Mitä kauemmin hän siinä näytti, mihin hänen notkea ruumiinsa pystyi, sitä tyytyväisemmäksi kävi ilme päällikön silmissä.

Yhä useampia seurueen jäseniä oli keräytynyt hänen ympärilleen.

»Poika on notkea, kas vain! — Kyllä tämä toveri ammattiin tottuu!» sanoivat he ja nyökkäsivät toisilleen.

»Hyvä!» sanoi päällikkö, kun Ulrik oli lopettanut. »Puna-Kresjan, sinä saat opettaa häntä», lisäsi hän kääntyen erään mustalaisen puoleen.

»Mutta minä tahdon kotiin!» yritti Ulrik.

»Minä tahdon — täällä ei ole mitään muuta tahtoa kuin minun!» ärjäisi päällikkö, ja samassa suhahti piiskansiima ilmassa ja osui Ulrikia kaulalle.

Silloin pusertui kyynelkarpalo esiin.

Nyt alkoi kova aika. Paon ajattelemisenkin oli turhaa. Harjoituksia oli aamusta iltaan — kovia sanoja ja lyöntejä. Kaikki häntä tyrkkivät. Ja jo sekin, että hänen oli pakko elää näiden raakojen ja pahojen ihmisten parissa, oli hänelle kovin raskasta.

Tämä ei tosiaankaan ollut sellainen seikkailu, jollaista hän kotona oli kuvitellut! Entä Nils ja Henning — he olivat kai jo kotimatalla.

Voi, kunpa pääsisi kotiin isän ja äidin luo!

Kului muutamia raskaita päiviä, hänen selkäänsä kirveli ja pakotti ja se oli aivan kirjavana ruoskan jälkiä; mustalaisethan vaativat häntä taivuttamaan sitä mitä mahdottomimpiin mutkiin. Hän ponnisteli ja kärsi, ja alituisen hänen ajatuksensa karkasivat kauas kotiin.

Eikö tämä kurjuus koskaan loppuisi?

Seurue taivalsi toisille seuduille, kauas pois, eikä Ulrik edes tiennyt, missä oltiin, sillä häntä vartioitiin joka hetki. Suuriin kaupunkiin ei poikettu, mutta pikku maaseutupaikkoihin py-sähdyttiin antamaan näytäntöjä. Ulrikin täytyi nyt esiintyä »arvoisalle yleisölle». Ja täytyy myöntää, että hän suoritti tehtävänsä hyvin. Kun hän oli tehnyt temppunsa, taputtivat ihmiset käsiään ja monta koreaa killinkiä putosi hänen lakkiinsa, kun hän kiersi keräämässä palkkionsa.

Mutta kaikki, mitä hän ansaitsi, oli luovutettava päällikölle; itse hän juuri ja juuri sai ruokansa, ja sekin oli niin huonoa, että hän töin tuskin sai sen niellyksi alas.

14. PAKO KOHTI ETELÄÄ.

Mustalaisten joukossa oli nuori tyttö, johon Ulrikin huomio erikoisesti kiintyi. Hän oli hyvin kaunis, ja hänen käyttäytymisensä vanhaa, sokeaa isäänsä kohtaan liikutti poikaa. He eivät oikeastaan kuuluneet seurueeseen; mutta päällikkö oli tarjonnut tytölle suuren rahasumman, jos tämä liittyisi joukkoon, ja voidak-

seen elättää vanhan, avuttoman isänsä oli hän suostunut tarjoukseen. Hän oli nuorallatanssijatar. Hänenkin näki Ulrik usein saavan maistaa päällikön ruoskaa.

»Hän on ilkeä!» kuiskasi tyttö eräänä päivänä Ulrikille. »Koeta päästä pakoon, muuten et koskaan pääse täältä.»

»Kannattaakohan sitä ajatellakaan?» kuiskasi poika puolestaan.

»Sinun täytyy, jos koskaan aiot päästä takaisin kotiin. Minä uskon, että se, mitä kerroit, on totta.»

Tytön silmät olivat ainoat, jotka pitkiin aikoihin olivat katsooneet häneen ystävällisesti, ja tästä hän ei unohtanut olla kiitollinen somalle Marietalle.

Tämän jälkeen he puhelivat salaa keskenään aina kun vain saivat siihen tilaisuutta. Mariettakin oli kyllästynyt mustalaisseuraan, sillä päällikkö ei maksanutkaan tytölle sitä summaa, jonka hän oli tälle luvannut. Joka kerta kun Marietta hänelle tästä puhui, vastasi hän vältellen, ja aniharvoin sai tyttö pienen summan, joka oli vain vähäinen osa siitä, mitä hänelle oli luvattu.

Hän kertoi Ulrikille, että hän aikoi paeta isänsä kanssa mustalaisseurueesta. Vapaaehtoisesti ei päällikkö päästäisi häntä pois, siitä hän oli varma, joten hänen oli lähdettävä mustalaisten huomaamatta. Hän ehdotti, että Ulrik pakenisi samalla kertaa; silloin voisivat he kulkea samaa matkaa, kunnes Ulrikille tarjoutuisi tilaisuus päästä kotiin Norjaan.

He laativat yhdessä erilaisia pakosuunnitelmia, mutta kaikki osoittautuivat tarkemmin tutkittaessa huonoiksi. Vaara oli liian suuri, ja jos heidät saataisiin kiinni, saisivat he varmasti maistaa ruoskaa aivan määrättömästi. Ei auttanut muu kuin odottaa kärsivällisesti, kunnes sattuma tulisi heidän avukseen.

Vihdoin onnistui heidän eräänä sysipimeänä yönä paeta. Mustalaiseleirissä oli juopoteltu illalla, useimmat mustalaiset olivat sikahumalassa ja päällikkö itse makasi kuorsaten sammuvan nuotion ääressä. —

Silloin tuntui Ulrikista, että jos hän toivoi pääsevänsä pois, oli hänen tehtävä päätöksensä heti ja viivyttelämättä.

Keskellä yötä hiipi hän sinne, missä Marietta ja hänen isänsä makasivat. Hekin olivat hereillään, sillä Marietta oli ajatellut juuri samaa kuin Ulrik.

»Hiljaa!» kuiskasi tyttö. »Odotetaan, kunnes kaikki nukkuvat.»

»He nukkuvat jo kuin porsaat!» kuiskasi Ulrik. »Nyt on aika!»

Hetkistä myöhemmin olivat Ulrik, Marietta ja vanhus jo ulkona mustalaisleiristä. Äänettömästi olivat he pujahtaneet ulos teltasta ja kenenkään estämättä yön pimeydessä kulki he aamuun mennessä pääsivät jo parin peninkulman päähän.

Jonkun ajan kuluttua tapaamme vanhuksen sekä Ulrikin ja Marietan kulkemassa paikasta paikkaan. Nytkin täytyi Ulrikin tehdä temppujaan kootakseen rahaa, mutta nyt, kun hän oli yhdessä Marietan kanssa, ei se ollut hänestä enää niin ikävää kuin ennen. Täällähän ei sentään kukaan häntä ruoskinut, kun harjoitukset eivät käyneet niinkuin niiden olisi pitänyt. Ja niistä rahoista, joita he ansaitsivat, sai Ulrik runsaan osansa.

Kaikkialla maalaiskylissä esiintyi tämä pieni seurue. Ulrikista oli vähitellen tullut taitava sirkusvoimistelija, Marietta tanssi nuoralla ja hänen vanha isänsä kulki ympäri ja keräsi hattuunsa ne kolikot, jotka katsojat heille antoivat.

Yöksi täytyi heidän majoittua kapakoiden kurjimpiin huoneisiin, mutta he tottuivat siihen pian ja olivat vain iloisia siitä, että nyt saivat olla vapaita ja itse määrätä itsestään.

Marietta oli aina hyvä Ulrikille, ja tämä piti hänestä kovin. Ulrik kertoi työlle kodistaan ja tovereistaan, ja tämä istui hiljaa vieressä ja hymyili. Sitten sanoi hän lämpimästi: »Pikku Ulrik raukka!»

Paosta oli kulunut viikko, kun he joutuivat erääseen rannikko-kaupunkiin, ja Ulrik riensi satamaan nähdäkseen, oliko siellä norjalaisia laivoja.

Hänen ilonsa oli kuvaamaton, kun hän näki Norjan lipun liehuvan erään laivan mastossa. Hänen sydämensä sykki rajusti ja hän riensi laivaan. Kun hän nousi kannelle, tuntui hänestä, että hän jo oli puoliksi kotona.

»Vihdoinkin! Vihdoinkin!» riemuitsi hän ja saattoi vaivoin hillitä itseään.

Hän tapasi aluksessa vain laivapojan, jota hänen suorastaan teki mieli syleillä. Muu laivaväki oli maissa, ja Ulrikin oli lähdettävä sitä etsimään. Kierrettyään kauan kaupungilla löysi hän miehet viimein eräästä kapakasta — kaikki ainakin jonkun verran humalassa. Ja sitten tapahtui jotakin kauheaa! Kun Ulrik esitti asiansa, nauroivat he hänelle vain eivätkä uskoneet häntä.

Hahaa! Mustalaiskakara hän oli eikä muuta! Eivät he aiko-
neet kuljettaa ryysyläisiä mukanaan kotiin!

Eikä auttanut, vaikka hän itki ja rukoili. Norjalaiset eivät
tienneet mitään Ulrik Lövestä, joka olisi viety Tanskaan. He olivat-
kin kotoisin aivan toiselta puolen maata kuin Ulrik.

He aikoivat juuri nyt lähteä paluumatkalle. Ulrik oli suuressa
tuskassa — ja vertavuotavin sydämin sai hän nähdä heidän pur-
jehtivan tiehensä.

Se oli hänelle hirveä pettymys. Nyt oli hän yhtä pitkällä
kuin ennenkin. Kun ihmiset eivät häntä uskoneet, kuinka pääsisi
hän koskaan takaisin Norjaan?

Hänellä ei ollut enää valinnan varaa. Epätoivoisena hän
seuralaistensa mukana taivalsi kohti etelää. Hänen täytyi tästä
lähtien ansaita leipänsä esittämällä temppeujansa markkinoilla
ja maalaiskylien toreilla.

15. VIHOLLISEN KÄSISSÄ.

Mutta kuinka oli käynyt Nilsin ja Henningin sen jälkeen,
kun nuo kolme ystävästä tienhaarassa olivat eronneet?

Hekin kuljivat kauas, mutta lopuksi hekin, kuten Ulrik,
näkivät valoa vilkkuvan kaukaa ja silloin he reippaina riensivät
eteenpäin.

Pian heille selvisi, että he lähestyivät kaupunkia, ja kun he
viimein saapuivat perille, tiesivät he jo kysymättäkin joutuneensa
Fladstrandiin. Kaiken lisäksi vei hyvä onni heidät suoraan majo-
talon, missä oli joukko viljanhaussa olevia kotipuolen miehiä,
jotka seuraavana päivänä aikoivat palata Norjaan.

Kuinka sykkikään heidän sydämensä ilosta, kun he vihdoinkin
tapasivat omia kansalaisiaan! Nämä miehet olivat sitäpaitsi kuul-
leet poikien katoamisesta, joten he ainakin uskoivat näiden kerto-
muksen ja lupasivat ottaa heidät mukaansa kotiin.

He saivat nyt runsaasti ruokaa, ja talonväki kohteli heitä
kuin urotyön suorittaneita ainakin.

Mutta mistä he nyt löytäisivät Ulrikin? He toivoivat ensin,
että hän tulisi Fladstrandiin pian heidän jälkeensä, kun hän var-
maankin heti oli huomannut joutuneensa väärälle tielle; mutta
kun aamu tuli eikä Ulrikia näkynyt, päättivät he väsymyksestään

huolimatta palata takaisin tienhaaraan. Mutta sittenkään he eivät nähneet hänestä vilahdustakaan.

Alakuloisina palasivat he takaisin.

Norjalaisen aluksen oli määrä lähteä samana päivänä, eivätkä miehet uskaltaneet lykätä matkaa tuonnemmaksi. Nils ja Henning eivät ymmärtäneet, mitä heidän oli tehtävä.

Mutta miehet rohkaisivat heitä:

»Ulrik Löve on kyllä hyvissä käsissä, uskokaa pois. Hän on varmaankin tavannut jonkun toisen kotipuolen aluksen ja on ehkä jo matkalla kotiin. Älkää nyt viivytelkö. Ei teillä ole joka päivä näin hyvää tilaisuutta päästä kotiin.»

Ja niin he lähtivät.

Tanska kävi yhä pienemmäksi ja pienemmäksi. Lopuksi näkivät he maan vain kapeana viiruna taivaanrannalla. Tuuli oli vinha; heillä oli todella komea purjehdusmatka. Alus kiisi nopeasti yli meren, ja lähestyttiin taas vanhan Norjan rantaa.

Luultiin jo, että oli selviydytty kaikesta vaarasta, ja miehet kiittivät Jumalaa siitä, että hän oli onnellisesti auttanut heidät ja heidän viljalastinsa yli meren.

Mutta äkkiä ilmestyi näkyviin englantilainen kaapparialus, ja norjalaiset kiiruhtivat vetämään kaikki purjeet ylös päästäkseen siltä pakoon. Mutta vaikka vauhti olikin huima, pääsi kaappari heitä vähitellen yhä lähemmäksi. Viimein se oli jo ampumamatkalla. Ensimmäinen luoti halkaisi yhden purjeista, toinen putosi kannelle, mutta ei aiheuttanut mitään vahinkoa. Norjalaisillakin oli aluksessaan pieni tykki, ja he vastasivat sillä rohkeasti, mutta heidän luotinsa vain kirposivat takaisin fregatin panssaroidusta kyljestä. Se oli toivotonta taistelua, ja norjalaisten täytyi lopuksi nostaa antautumislippu.

Fregatista lähetettiin heti pursi heidän luokseen, ja komentajan apulainen nousi siitä norjalaiseen kutteriin ottaen sen haltuunsa. Osa englantilaista miehistöä sai sitten määräyksen viedä se Englantiin.

Norjalaistet olivat epätoivoissaan. He tiesivät joutuvansa sotavankeuteen heti kun oli päästy Englantiin.

Nilsille ja Henningille olivat viimeiset tunnit olleet tavattoman jännittäviä. Eivätkö he nyt pääsisikään kotiin? Keskeytyisikö heidän matkansa juuri viime hetkessä?

Heidät vietiin fregatin apulaiskomentajan luo, joka teki heille monta kysymystä. He vastasivat niihin totuudenmukaisesti, mutta vapisivat ajatellissaan, mikä heitä nyt ehkä odotti.

Heidän pelkonsa muuttui epätoivoksi, kun apulaiskomentaja antoi miehilleen määräyksen, että veljekset oli erotettava toisistaan. Hän oli huomannut, että Nils tunsi hyvin rannikkosaariston niillä seuduilla, ja siksi halusi hän ottaa hänet mukaansa fregatille. Henningin sensijaan oli määrä seurata kutteria Lontooseen.

Kun heille selvisi englantilaisten tarkoitus, vaipuivat he kumpainenkin polvilleen kannelle ja rukoilivat hartaasti armoa. Tämä näky tuntui hellyttävän kaikkien sydämet; mutta apulaiskomentaja suuttui ja antoi ankaralla äänellä väelleen käskyn erottaa heidät väkisin toisistaan.

Veljekset itkivät hartaasti, ja sanomattoman tuskan täydessä heidän sydämensä he katsoivat toisiaan pitkään, kun Nils vietiin laivapurteen saatettavaksi englantilaiselle fregatille.

Alukset purjehtivat eri suuntiin, ja veljesten välimatka kävi yhä pitemmäksi, Nilsin purjehtiessa englantilaisella fregatilla ja Henningin vangittujen norjalaisten joukossa viljakutterilla.

16. YKSIN KOTIIN.

Kun fregatti oli häipynyt näköpiiriin taakse, alkoivat kutterilla olevat norjalaiset miettiä pelastuskeinoa. Heidän suunnitelmansa oli uhkarohkea, mutta norjalaiset olivatkin uljaita miehiä, jotka eivät olleet nahastaan arkoja. Ja nyt he suunnittelivat kaikkein vaikeinta ja vaarallisinta tehtävää: aluksen valtaamista takaisin. Se englantilainen miehistö, joka oli saanut tehtäväkseen viedä heidät kutterineen Englantiin, ei ollut kovinkaan suurilukuinen, vaikkakin se tietysti oli voimiltaan norjalaisia paljon vahvempi. Vangit toivoivat kuitenkin, että heille matkalla tarjoutuisi sopiva tilaisuus miehistön yllättämiseen.

Tällaista tilaisuutta ei kuitenkaan tullut, ja nyt lähestyttiin jo Englannin rannikkoa. Silloin he epätoivoisina päättivät uskaltaa kaikki, ja ryhtyivät taisteluun, jonka tulos jo etukäteen näytti varmalta. He hyökkäsivät englantilaisten kimppuun aseinaan tuskin muuta kuin paljaat nyrkit, mutta epätoivo antoi heille yli-inhimilliset voimat. Niin onnistui noiden uljaiden miesten

rohkeudellaan ja neuvokkuudellaan voittaa englantilaiset ja valata takaisin aluksensa. Englantilainen miehistö vangittiin, ja norjalaiset olivat jälleen herroja kutterillaan.

Vieläkin muistetaan näitä miehiä sankareina. Mutta sehän olikin loistava maineteko, ja hurraata huutaen suunnattiin nyt kutteri takaisin kohti vanhaa Norjaa. He pääsivätkin nyt onnellisesti perille, ja kun ihmiset kuulivat heidän seikkailuistaan, riensivät kaikki alas rantaan; riemulla ei ollut loppuakaan — eikä sitä aiheuttanut yksin vilja, joka kyllä oli kovin hyvään tarpeeseen, vaan vielä enemmän se seikka, että englantilaisia kerrankin oli vedetty aikalailla nenästä.

Vangiksi joutuneet englantilaiset lähetettiin rajalinnoitukseen, ja vilja jaettiin väestölle.

Mutta nopeasti levisi kaupungille myöskin tieto siitä, että Henning Hasle oli kutterilla. Niin, Henning oli nyt tullut kotiin Norjaan, mutta siitä hän itse ei mitään tiennyt. Hän makasi siellä tajuttomana; hän oli ottanut osaa taisteluun ja haavoittunut vaarallisesti.

Huhu Henningin tulosta saapui hänen kotiinsakin, ja kun Henning vihdoin avasi silmänsä, makasi hän kotona omassa vuoteessaan, ja hänen isänsä ja äitinsä seisivat hänen vieressään. Voimme hyvin ymmärtää hänen iloisen hämmästyksensä, kun hän näki jälleen vanhempansa ja tutut esineet ympärillään, mutta pian sai hän äidiltään selityksen siihen, kuinka hän oli sinne joutunut.

Kun hän oli hiukan voimistunut, täytyi hänen kertoa kaikki, mitä oli tapahtunut.

Koko kaupungissa heräsi nyt tavaton suuttumus noita kurjia Skorvön veljeksiä kohtaan. Palaisivatpahan vielä, niin kyllä heille näytettäisiin!

Mutta missä oli Ulrik?

Ja Nils — Nils raukka, kyllä hän mahtoi saada kärsiä kovaa vihollisen vankina!

Mutta seuraavana päivänä Ulrikin setä, Hans Löve, matkusti Tanskaan yrittämään saada selville, mihin hänen veljenpoikansa oli joutunut.

Hän tutki Fladstrandin seudut mitään löytämättä; ei kukaan tiennyt mitään kadonneesta pojasta.

Hän matkusti nyt etelään päin, ja etsittyään kauan turhaan hänen onnistui keksiä jonkinlaisia jälkiä. Eräässä kaupungissa

hän sai tietää, että muudan poika, joka kuljeskeli ympäri erään nuorallatanssijattaren seurassa, oli kertonut siellä käyneille norjalaisille merimiehille uskomattoman tarinan vaiheistaan ja pyytänyt heitä ottamaan hänet mukaansa Norjaan. Kun he eivät tahtoneet olla hänen kanssaan missään tekemisissä, oli hän matkustanut edelleen kohti etelää.

Hans Löve päätteli heti, että tämä poika oli ollut Ulrik, ja hän riensi edelleen tavoittaakseen tuon puheenaolleen parin. Kauan saattoikin hän seurata heidän jälkiään, mutta äkkiä ne kokonaan hävisivät, ja vaikka hän nyt kuinka etsi ja tiedusteli, ei hän tavannut ketään, joka olisi heitä nähnyt.

Se oli hänelle suuri pettymys, mutta hän ei voinut enää mitään tehdä. Hänellä oli Saksassa eräitä asioita toimitettavana, ja ne aikoi hän nyt samalla matkalla hoitaa, ennenkuin palaisi kotiin. Hän jatkoi siis matkaansa etelään päin epäonnistumisestaan raskain mielin.

17. ENGLANTILAISTEN MATKASSA.

Nilsillä ei tosiaankaan ollut erikoisen hyvät päivät englantisella fregatilla.

Häntä vaadittiin ilmaisemaan tärkeimmät kulkureitit sekä norjalaisten ampumatarvevarastot. Mutta Nils oli uskollinen maataan kohtaan. Hän vastasi vaikenemalla kaikkiin heidän kysymyksiinsä, ja kun he viimein ymmärsivät, etteivät he hyvällä saisi häntä puhumaan, alkoivat he kiduttaa häntä. Hänet suljettiin pimeään koppiin, ja täällä hän sai maata yksin nälissään kenenkään hänestä välittämättä.

Seuraavana päivänä tuli apulaiskomentaja ja käski hänen tulla ulos. Hänet pantiin nyt kovaan ja raskaaseen työhön, ja kerran löi pursimies häntä niin, että hän jäi makaamaan kannelle.

Hän virkosi siihen, että pursimies potkaisi häntä. »No, ylös työhön vain, poika!»

Oltiin taas ulkona aavalla merellä.

Merimiesten puheesta Nils ymmärsi, että oltiin matkalla Englantiin.

Joutuisiko hänkin nyt vankeuteen?

Hän muisti, mitä hän kotona oli kuullut ihmisten puhuvan sotavankeudesta. Se oli kammottava paikka!

Näiden tuskallisten ajatusten vaivaamana Nils lähestyi jo toista vierasta maata, johon hänet vastoin tahtoaan vietiin.

Kuinka kauan vielä kestäisikään, ennenkuin hän saisi nähdä kotinsa ja rakkaat omaisensa? Ehkäpä hän ei pääsisi sinne koskaan! Hän rukoili hartaasti Jumalaa osoittamaan hänelle jonkun pelastuskeinon tai ainakin antamaan hänen nyt tavata veljensä. — Niin, Henning raukka! Hän ei varmaankaan koskaan kestäisi vankeudessa oloa. Hänhän olikin nuorempi; hän varmaan sairastuisi ikävästä, jos hänen täytyisi jäädä yksin.

Mutta Nils ei joutunut vankilaan. Englantilaisista kai näytti, että hän oli kovin vähäpätöinen vanki. Avuton poikanen! Ja kun päästiin maihin, käskikin kapteeni hänen pötktä tiehensä.

Ensiksi Nils tunsu huumaavaa iloa odottamattomasta vapautuksestaan, — mutta mitäpä tämä sittenkään oikeastaan häntä auttoi? Olihan hän vieraassa maassa, missä hän ei ketään tuntenut, monen, monen peninkulman päässä rakkaasta kodistaan.

Se paikka, jonne englantilainen fregatti oli saapunut, oli Lontoo. Väsyneenä ja onnettomana kuljeskeli hän tuossa suunnattomassa kaupungissa. Hänen täytyi kerjätä ruokansa; mutta varsin vähän antoivat ihmiset sitä hänelle.

Eräänä iltana hän laskeutui nukkumaan muutamaan satamassa olevaan alukseen, jossa ei tuntunut olevan yhtään ihmistä; siellä hän koppa- ja säkkikasan kyljessä vietti parhaan yönsä pitkiin aikoihin.

Mutta aamulla hän herätessään rajattomaksi hämmästykseen huomasi taas olevansa aavalla merellä.

Kun laivaväki hänet sitten keksi, sai hän selville, että matkan määränä tällä kertaa oli Hampuri.

Vieläkin siis maa, johon hänet vastoin tahtoaan vietiin. Milloin tulisikaan apu?

Ja niin on Nils taas yhtä yksinäisenä ja onnettomana Hampurissa. Eikä hänen täällä käynyt sen paremmin kuin Lontoossaakaan.

Ei hän osannut maan kieltäkään, ja usein hän epäili, oliko Jumala kokonaan hyljännyt hänet.

Nyt kai oli jo Ulrik ja ehkäpä Henningkin kotona. Vain hänen täytyi siis näin kärsiä vieraalla maalla.

Mutta kun hän taas eräänä päivänä hiipi pitkin talorivejä — hän pysytteli nimittäin mieluummin varjossa, sillä pahin kerjä-

läinen oli paremmin puettu kuin hän — näki hän miehen, joka hänestä tuntui tutulta.

Hän pysähtyi kuin kivettyneenä ja tuijotti silmää räpäyttämättä häneen. Äkkiä häneltä pääsi riemuhuuto. Sehän oli Hannu-setä! Hans Löve! Ulrikin setä!

Parilla harppauksella oli hän tämän vieressä. Hans Lövekään ei tahtonut uskoa silmiään, kun hän tuossa pienessä, repaleisessa poikarakukassa tunsii Nils Haslen.

Mutta seuraavassa silmänräpäyksessä Nils rajattomasta riemusta itkien syleili Hans Löveä.

Vihdoinkin oli apu tullut.

18. VANKEUDESSA.

Kohti Tanskan niemimaan eteläosaa kulki Ulrikin, Marietan ja hänen isänsä matka. Jokapäiväisen harjoituksen kautta tuli Ulrikista lopulta erinomainen voimistelija, ja Marietta puolestaan saavutti kuten ennenkin paljon suosiota etevänä nuorallantanssijana. Puutetta ei heidän siten tarvinnut koskaan kärsiä, mutta silti ei Ulrik ollut iloinen. Häntä vaivasi alituinen koti-ikävä, eikä Marietta koskaan nähnyt hänen hymyilevän. Mutta hän piti Ulrikista kuin omasta veljestään ja yritti aina häntä lohduttaa. »Kyllä sinä vielä kotiin pääset, saat nähdä vain», sanoi Marietta hänelle.

He olivat näin joutuneet aina eteläisimpään Jyllantiin saakka ja suuntasivat nyt matkansa sisämaahan päin, länsirannikkoa kohti. Täällä kutsui eräänä päivänä muudan kreivi heidät esiintymään vierailleen linnansa pihalla. Sekä Ulrik että Marietta koettivat tehdä parhaansa toivoen saavansa runsaan palkkion esiintymisestään. Vieraat olivatkin heihin hyvin ihastuneita; he taputtivat heille käsiään ja huusivat hyvähuutoja; ja kun he sitten jatkoivat matkaansa, olivat he kaikki kolme tyytyväisiä, sillä Marietan isäkin oli saanut hattuunsa monta hopearahaa.

Mutta tuskin olivat he päässeet ulos linnan portista, kun pari palvelijaa riensi heidän jälkeensä ja pakotti heidät palaamaan takaisin.

Ankarana astui kreivi heidän eteensä ja käski heidän kääntää taskunsa nurin.

Ulrik kävi kalmankalpeaksi. Mikä oli tarkoituksena? Pidetäinkö heitä tosiaankin varkaina? Nopeasti hän kääri taskunsa; — mutta mahdoton on kuvata hänen kauhuaan, kun hän huomasi, että toisesta taskusta tuli esiin kallisarvoinen kultakoriste.

»Katsokaa, tuossa on varas!» huudettiin joka puolelta.

Ulrik seisoi kuin kivettyneenä.

Marietta ja hänen isänsä eivät voineet ymmärtää, mitä oli tapahtunut. »Varas!» kaikui yhä Ulrikin korvissa.

Miten tämä kaikki tosiaankin oli tapahtunut? Ulrik muisti kuin unen läpi, että kun hän kulki vieraitten ohi, oli muudan kreivin pojista tyrkännyt häntä. Olikohan tämä ehkä silloin pistänyt koristeen hänen taskuunsa, jotta hänet sitten otettaisiin varkaana kiinni?

Mutta ennenkuin Ulrik selvisi pelostaan ja kykeni avaamaan suunsa puolustautuakseen, määräsi kreivi lyhyesti:

»Viekää varas torniin!»

Silloin Marietta heittäytyi nyhykien kreivin jalkoihin ja pyysi armoa Ulrikille. »Hän ei ole tehnyt sitä! Ulrik on syytön!» huusi hän.

Mutta kreivi työnsi hänet vihaisesti sivulle, ja palvelijat veivät Ulrikin pois.

Hänet suljettiin nyt yksinäiseen, kolkkoon tornikomeroon. Sinne pääsi valoa vain yhdestä ainoasta pienestä ikkunasta, eikä siellä ollut mitään muuta esinettä kuin vesiruukku.

Raskaita olivat ne hetket, jotka hän nyt sai siellä viettää. Hän pani kätensä ristiin ja rukoili Jumalaa häntä auttamaan. »Minä olen kyllä usein ollut paha ja käyttäytynyt huonosti, mutta isän ja äidin tähden auta minua, rakas Jumala!» rukoili hän.

Tuli yö ja pimeä, mutta paljoakaan ei hän saanut nukutuksi. Seuraava päiväkin oli vain loputon jono pitkän pitkiä tunteja, ja vain kerran hänelle ovesta pistettiin muutamia kuivia leivänpaloja ja hiukan vettä. Samalla hänelle sanottiin, että hänet seuraavana aamuna vietäisiin alas kuulusteltavaksi, ja että hänen oli parasta varustautua ottamaan vastaan oikein kukkura-annos raippoja piiskurilta.

Ei ollut siis Ulrik raukalla valoisat tulevaisuudentoiveet! Sellaiseksi hän ei toki koskaan kotona ollut seikkailuaan kuvitellut! Nyt oli hän aivan uudella tavalla saanut kokea elämän todellisuutta.

Ilta tuli, mutta nyt ei ollut puhettakaan nukkumisesta. Hän vain ajatteli sitä, mikä häntä seuraavana päivänä odotti.

Mutta istuessaan siinä nurkassaan vaipuneena synkkiin ajatuksiinsa kuuli hän äkkiä jotain helähtäen putoavan ikkunasta. Säikähtyneenä hän nousi ja näki nyt, että se oli suuri viila, joka oli solmittu nuoran päähän. Viilaan oli sitäpaitsi kiinnitetty paperilippu, jossa seisoi:

»Käytä viilaa! Vedä nuora ylös! Odotamme sinua.

Marietta.»

Nopeasti ryhtyi hän viilaamaan poikki muudatta ikkunaristikon rautatangoista ja ponnistamalla kaikki voimansa hänen vihdoin onnistui saada se katkeamaan. Hän veti nyt nuoran ylös ja sai sen matkassa käsiinsä paksun köyden; sen hän veti ikkunasta sisään ja sitoi sen tukevasti kiinni.

Sitten hän yritti tunkeutua ikkunasta ulos. Mutta aukko oli kovin ahdas ja ponnistellessaan hän repäisi hirvittävän haavan ranteeseensa. Hänen onnistui kuitenkin lopulta soluttautua ulos aukosta, ja nyt hän kuuli alhaalta rohkaisevan äänen.

Kaikki voimansa kooten hän tarttui köyteen ja alkoi liukua alas pitkin tornin seinämää.

Ranteessa olevaa haavaa kirveli hirväästi, veri vuoti pitkin käsivartta ja vain vaivoin hän jaksoi pidellä köydestä. Mutta hän puri hammasta, hänenhän täytyi jaksaa, sillä oli vielä pitkälti alas. Hän tuli yhä lähemmäksi ja lähemmäksi maata — silloin kävi tuska ylivoimaiseksi, kädet heltisivät köydestä ja hän putosi suinpäin alas. Samassa epätoivoinen tytön huuto kuului vihlovana läpi yön.

Kun Ulrik avasi silmänsä, makasi hän metsässä, ja hänen ympärillään oli synkkä yö. Äärettömin ponnistuksin oli Marietta raahannut tajuttoman pojan metsään, missä hänen isänsä heitä odotti. Nyt he molemmat olivat polvillaan hänen vieressään.

»Missä minä olen?» kysyi Ulrik.

»Sinä olet meidän luonamme», vastasi Marietta, »pysy vain hiljaa; sinun täytyy vielä vähän levätä.»

Ulrik tunsu äkkiä ankaraa tuskaa käsivarressaan, ja kun hän yritti nostaa sitä, huomasi hän, ettei voinutkaan sitä liikuttaa. Hän oli nyrjäyttänyt sen pudotessaan.

Linnan läheisyyteen oli heidän vaarallista jäädä. Siksi toiset aikoivat ryhtyä kantamaan Ulrikia, mutta tämä halusi välttämättä

yrittää kävellä. Nojautuen Mariettaan hän jotenkuten pääsikin eteenpäin; hitaasti sujui kulku, mutta kun aamu sarasti, olivat he sentään päässeet pieneen maalaiskylään, mistä he saivat vuokratuiksi vaunut, joilla ajoivat lähimpään kaupunkiin. Täällä Ulrik joutui lääkärin hoitoon, ja muutaman päivän kuluttua hän oli taas terve.

Mutta silloin heidän pieni seurueensa olikin kuluttanut loppuun viimeiset säästörahansa, ja heidän oli heti taas ryhdyttävä jatkamaan vaivalloista elämäänsä kuljeskellen paikasta paikkaan leipäänsä ansaiten.

19. APU TULEE.

Kun Hans Löve oli saanut Hampurissa suoritetuksi tehtävänsä, suuntasi hän Nilsin seurassa matkansa kohti kotia. Hän kiitti Jumalaa, että tämä oli johtanut Nilsin suoraan hänen käsiinsä; mutta kumpikaan heistä ei ollut oikein iloinen, sillä Ulrik Löveä eivät he olleet onnistuneet löytämään. Vaikka he nyt olisivatkin päässeet laivalla suoraan Hampurista kotiin, valitsivat he senvuoksi mieluummin aluksi matkan maitse Jyllannin kautta; ehkäpä heille tarjoutuisi tilaisuus saada siellä joitakin tietoja kadonneesta.

Muutamana päivänä puolenpäivän maissa saapuivat he eräaseen kaupunkiin, jossa parhaillaan pidettiin suuria markkinoita. He eivät päässeet jatkamaan matkaa ennenkuin seuraavana aamuna ja päättivät senvuoksi kuluttaa aikansa markkinoita katselemalla. Siellä olikin paljon nähtävää: eläinnäyttely ja sirkus ja »neekeri Etelämeren saarilta» ja paljon muuta. Eräaseen paikkaan oli paljon väkeä kerääntynyt katselemaan somaa nuorallatanssijatarta, joka esiintyi ihmisten päitten yläpuolelle kireäksi pingoitettulla nuoralla. Hans Löve ja Nils menivät myöskin lähemmäksi nähdäkseen hänet, ja hekin osoittivat innokkaasti suosiotaan tytölle, kun tämä oli lopettanut esityksensä.

He aikoivat juuri lähteä pois, kun ihmiset uudelleen keräytyivät yhteen. Nuori poika oli astunut esiin maahan levitetyle matolle ja ryhtynyt suorittamaan vallan huimia voimistelutempuja. Hans Löve ja Nils seisivat takimmaisina piirissä, joten he eivät oikein tarkoin voineet nähdä, mitä sen keskellä tapahtui. He kurkoittivat kaulaansa ja näkivät nuoren, notkean olennon vinhasti kierivän ilmassa. »Hyvä!» huusivat he ja »hyvä!» huusi koko seurakunta.

Äkkiä nuorukainen ojentautui seisomaan ja kääntyi yleisöön päin. »Nyt tulee kaksinkertainen kuolemanrengas!» huusi hän kaikuvalle äänellä.

Nuo kaksi katsojaa kehän ulkoreunassa säpsähtivät. He olivat heti tunteneet tuon äänen. »Sehän oli Ulrikin ääni!» huusi Nils, ja nyt kurotti Hans Löve kaulaansa entistäänkin pitemmäksi ja tuijotti hämmästyksestä sanattomana voimistelijaa.

Samassa hän päästi riemuhuudon. »Ulrik! Ulrik!» huusi hän suunniltaan ilosta, ja Nils kintereillään hän tunkeutui läpi ihmisjoukon. Ulrik oli juuri valmiina suorittamaan kaksinkertaisen kuolemanrenkaansa, kun hän kuuli nimeään huudettavan ja huomasi sen levottomuuden, joka yleisössä samalla syntyi. Ja kun hänen katseensa kulki pitkin väkijoukkoa, näki hän noiden monien vieraitten kasvojen joukossa yhdet, jotka hän tunsi. Oli kuin olisi koko hänen olemuksensa ollut yhtä ainoata riemuhuutoa; mutta hän ei saanut sanaakaan suustaan eikä voinut liikuttaa jäsentäkään; hän jäi siihen seisomaan kuin kivettyneenä, silmät jäykkinä tuijottaen yhteen ainoaan kohtaan ihmisjoukossa. Katsojat koettivat pidättää Hans Löveä, mutta Nils pujottautui hänen edelleen, tunkeutui ihmisten lomitse ja raivasi heille molemmille tien piirin sisälle. Parilla pitkällä harppauksella oli hän Ulrikin luona ja heittäytyi ilosta suunniltaan hänen rintaansa vasten. Ilokyneleet tulvivat Ulrikin silmistä, hän syleili Nilsia ja puristi häntä itseään vasten, lensi sitten Hannu-sedän syliin ja sitten taas Nilsin, eikä hänen ilollaan näyttänyt olevan mitään rajoja.

Markkinäväki oli kummastellen seurannut tätä kohtausta ja nyt se alkoi huutaa kuolemanrengasta, jota se ei ollut saanutkaan nähdä. Mutta Ulrik ei sitä huomannut, hän vain yhä nyyhki ja hänen sydämensä tuntui olevan riemusta pakahtumaisillaan. Huudot kävivät yhä äänekkäämmiksi, ja viimein Ulrikillekin selvisi, mitä ihmiset tahtoivat. Hetkisen ajan näytti hän hämmästyneeltä, sitten hän äkkiä hypähti korkealle, heilautti käsivarsiaan ja huusi:

»Niin, nyt saatte nähdä kuolemanrenkaan!»

Seuraavassa silmänräpäyksessä hän jo kieri ilmassa, kerran — kaksi — kolme kertaa! Hän oli tehnyt kolminkertaisen kuolemanrenkaan!

Se olikin sekä ensimmäinen että viimeinen kerta, jolloin Ulrik suoritti sen tempun.

Tähän päättyi Ulrikin taiteilijaura. Nyt oli apu viimeinkin tullut, ja nyt hän vain halusi päästä kotiin niin pian kuin suinkin. Hän tahtoi välttämättä saada Marietan mukaansa, mutta tämä ei mistään hinnasta halunnut luopua isästään eikä lähteä hänen kanssaan Norjaan. Vanhus oli syntynyt Italiassa ja kaipasi aina tähän maahan; hänen suurin toiveensa oli saada päättää päivänsä siellä ja päästä lepoon isänmaan multaan.

Kun Hannu-setä kuuli, kuinka paljon Marietta oli tehnyt Ulrikin hyväksi, osoitti hän hänelle kiittollisuuttaan lahjoittamalla hänelle niin suuren rahasumman, että hänen vanhan isänsä harras toivo saattoi toteutua. Vanhus itki ilosta.

Ja niin tuli eron hetki. Se oli raskas sekä Ulrikille että Marietalle. He itkivät molemmat katkeria kyyneliä, syleilivät ja suutelivat toisiaan jäähyväisiksi. He olivat oppineet pitämään niin kovin paljon toisistaan.

Mutta heidän teittensä t ä y t y i erota.

Niin he kumpikin lähtivät taholleen, Marietta ja hänen isänsä etelään kohti aurinkoista Italiaa, Hannu-setä, Ulrik ja Nils kotiin, pohjolaan. Nyt he rientäisivätkin pikamarssia kotiin odottavien vanhempien luo.

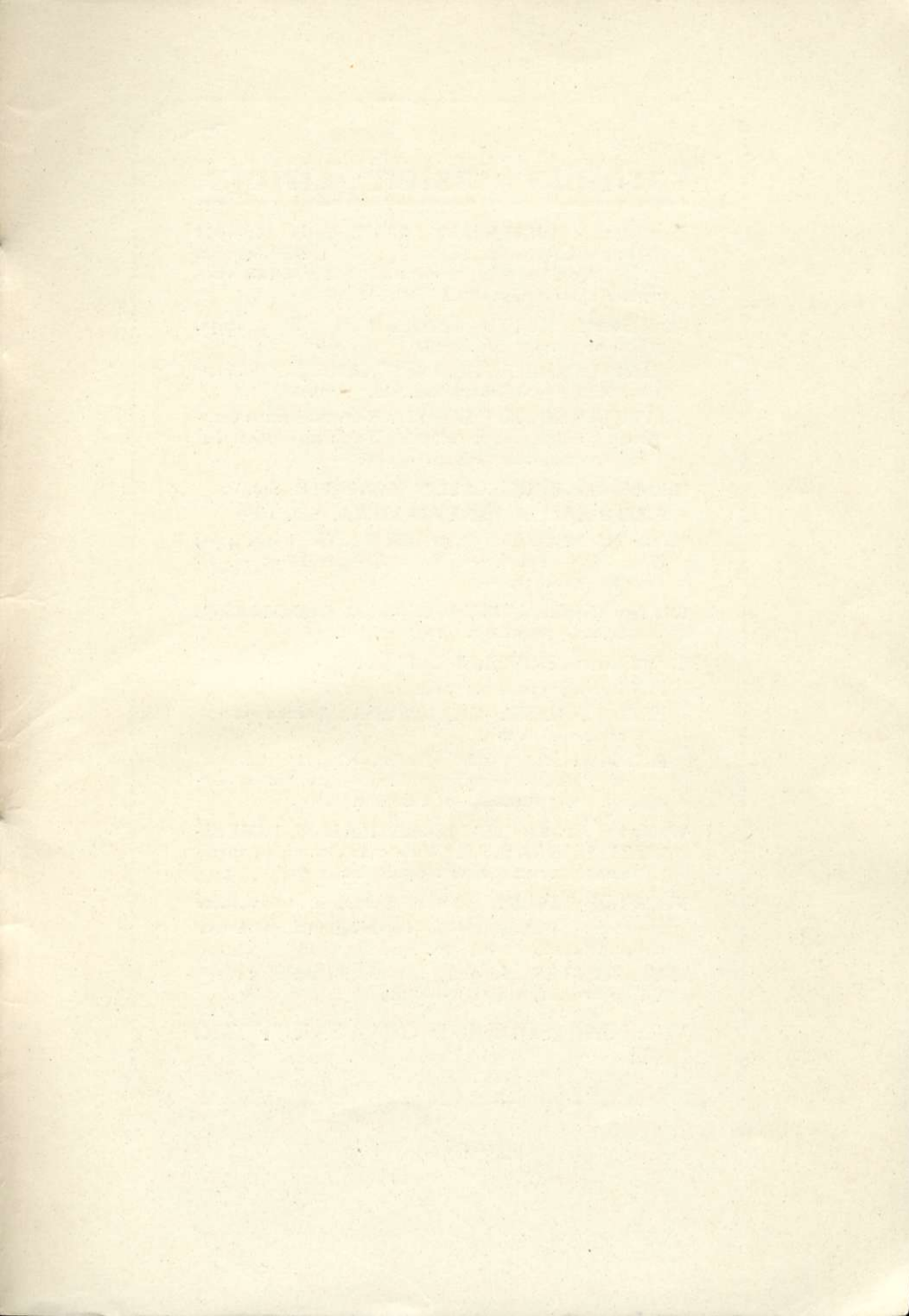
Tieto heidän tulostaan oli levinnyt jo edeltäpäin kaupunkiin; ja kun he saapuivat kotivuonolle, liehuivat liput kaikkialla ja kansa tervehti eläköönhuudoilla kotiin palaavia reippaita poikiaan.

Millaiseksi poikien ja heidän vanhempiensa kohtaaminen muodostui, on turhaa kertoa; sen voi jokainen hyvin itsekseen kuvitella.

Mainitsemme vielä, ettei Ulrikin isä unohtanut lähettää runsasta palkintoa Tanskaan torppari Nils Tindille, joka ensimmäiseksi oli auttanut ja holhonnut poikia.

Näille järjestettiin vielä erikoinen juhlakin, ja siellä huudettiin vielä monet eläköönhuudot noille kolmelle reippaalle pojalle, joilla oli ollut niin paljon ihmeellisiä seikkailuja.

Mekin tahdomme nyt lopuksi huutaa »eläköön!» Ulrik Lövelle ja hänen ystävilleen, jotka saivat aiheettomasti kärsiä niin paljon, koska tahtoivat auttaa isänmaataan, ja jotka niin uljaasti kestivät ne monet kärsimykset, jotka heidän osaksensa tulivat!

Parhaita lasten kirjoja.

Z. Topelius: **LUKEMISIA LAPSILLE**. I. Rudolf Koivun kuvittama. Sid. 9: —. — II. R. Koivun ja M. Wendelinin kuvittama osa sisältää vuoropuheluja ja näytelmiä. Sid. 12 mk.

Anni Swan: **KETTU REPOLAINEN**. Eläinsatuja. Toinen painos. Sid. 5 mk.

JÄNIS VEMMELSÄÄREN SEIKKAILUJA. Eläinsatuja. Neljäs painos. sid. 3 mk.

SATUJA (KOOTUT SADUT). Komea-asuinen satukirja. Sid. ja varustettuna Martha Wendelinin kauniilla värikuvilla 38:—

Mikael Sand: **PIKKU LALLIN MAAPALLO**. Sid. 10:—

PIKKU LALLIN TÄHTIMAAILMA. Sid. 10:—

H. C. Andersen: **SATUJA ja TARINOITA**. I osa 4:—; II osa 5:—, sid. 8:—, V osa 4:—, sid. 6:—, VI osa 3:—, sid. 5:—.

Carl Ewald: **SEIKKAILUJA LUONNON IHMEMAASSA**. Viehättäviä tosisatuja. 10 mk., sid. 16:—

Barbra Ring: **PEPPELIN PÄIVÄKIRJA**. Sid. 3 mk.

PEIK. Neljäs painos. 5 mk.

PEIK SUURESSA MAAILMASSA. Toinen painos. 6 mk., sid. 9 mk.

METSÄHIIRI. 5 mk. »Barbra Ring on ihmisenä kuin leikkivä auringonsäde — ja hänen kirjansa ovat samanlaiset kuin hän itse!»

Waldemar Bonsels: **MAIJA-MEHILÄISEN IHMEELLISET SEIKKAILUT**. Viehättävä romaani mehiläismaailmasta. Hinta 5 mk., sid. 7 mk.

NUORTEN TOVERI. Anni Swanin toimittama kuvallinen sarjajulkaisu, vuodessa 12 numeroa, vuosikerta 12:—, sid. 20:—.

»**SATUPIRTTI**.» Lasten hauskinda lukemista. — Yli 30 eri kirjasta, ä 1—2 mk.

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

Hinta 4 mk.